

K 12.161
1

წიგნი

საქართველოს
საბჭოთაო
ენების ინსტიტუტი

89-70
18-15

ქართული
ენის
საბჭოთაო
ენების ინსტიტუტი

19 აწარის სახელგამი 44

გალაქტიონ ტაბიძე

საქართველოს სახალხო მოვტი

ქართული
საზღვრისა

ოქროს ხეხარის ლაქვარდუი

წიგნი პირველი

ბათუმი. 1944 წ.

THE
PUBLISHED
BY

THE
PUBLISHED
BY

დასაწყისი

იგია საქმე საზეო
მომცემი აღმაფრენათა.
შოთა რუსთაველი.

ღვაო, ოცნება პოეტის
ლავეარდი—არაზვიადი —
შენ უნდა გეღარებოდეს,
რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

სიყვარულს ნუ მოგარიღებს
მწუხრია, თუ განთიადი —
ეძებდეს შენს მარგალიტებს,
რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

ზღვაო, პოეტის დარებას —
ვერრას აკლებდეს წყვედიადი —
როს შეხვდეს შენს მღელეარებას,
რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

პოეტი გრძნობს მოღრუბლებას,
ტალღების ჰქუხს მირიადი,
გრძნობდეს შენს თავისუფლებას,
რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

ვერ გამომელავენდეს ვეროდეს
 ის გული, ის ხასიათი —
 შენი ხმით თუ არ მღეროდეს,
 რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

დასაველით გამოსწურავდეს
 სიალეს მზეთა ჭიატი,
 იმ იალქნებით სცურავდეს,
 რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

დავსძლევეთ, დავიპყრობთ, გამოვსცდით —
 პოეტს სცდის გზა იშვიათი...
 შენის მზის ჩასვლა-ამოსვლით,
 რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

ეინ სცნობს ამ სიიშვიათეს?
 მხოლოდ მხნე და გოლიათი —
 ხარობდეს შენს სიდიადეს,
 რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

ზღვაო, შორ-შორად მქშენავით —
 იცოდეს მან ხვაშიადი,
 მოგზაურთა და მენავით —
 რომ შეჰქმნას რამე ღიადი!

შესაჭეობა სხვა არის —
 სხვა განსაცდელი ფრიადი —
 ცხოვრებაც იგივე ზღვა არის,
 რომ შეჰქმნა რამე ღიადი!

ზვირთთა რიგს შესცვლის რიგივე —
 სიმძიმე ტყვიათ-ტყვიადი,
 გულიც ხომ ზღვაა იგივე,
 რომ შეჰქმნა რამე დიადი!

ო, უსაზღვრობავე... მღუღარე
 ჩნდეს ლალი და ბრილიანტი...
 სიმღერაც ზღვაა მქუხარე —
 რომ შეჰქმნა რამე დიადი!

მოსწიე ბედის მშვილდები,
 გზარავდეს გზა უნიათი —
 ნურასდროს ნუ დამშვიდდები,
 რომ შეჰქმნა რამე დიადი!

რომ შეჰქმნა რამე დიადი,
 რომ შეჰქმნა რამე დიადი,
 გაამახვილე ხმის ძალა —
 რომ შეჰქმნა რამე დიადი!

II.

ვინ იყო ის?

აწ გითხრა ომი მოყმისა
მებრძოლთა დამსაჯარისა.
შოთა რუსთაველი.

ინ იყო, რომ ოცდაათი
საოცარი გაფრენით —
ყოველი დღე და საათი
აანთო აღმაფრენით?

საზენიტო ცეცხლის აღში
მტრის ტყვიის დამცინავი
უყურებდა სიკვდილს თვალში
გამბედავი მფრინავი?

ვინ იყო, რომ შეაერთა
ძალა შურისმგებლების,
თუმც გაწს ერტყა ურდო მტერთა
გამანადგურებლების?

ვინ იყო, რომ აღმაგზნები
მიუდგომი შიშისთვის,
ბელგოროდის გახსნა გზები
ჩვენი იერიშისთვის?

— შვილი ქართლის და აჭარის,
სავსე გულის სიალით—
ჯინქარაძე!—გახდა ჯარის
საპასუხო გრიალი.

—ვისი განსოვთ ვაქეცობა,
ცოდნა, გამბედაობა,
თავდადების წრფელი გრძნობა,
ნიჭი, შორსმხედობა,
როცა როგან-ხარკოვისა
აეროდრომს კრებული,
ასი თვითმფრინავი მტრისა
იყო ჩასაფრებულა?
ვინ დაესხა თავს, რომელმა
მტერს სიკვდილი არგუნა?
—ქინქარაძემ!—ჯარმა მთელმა
ერთხმად დაიგუგუნა.

— ვინა სთქვა, რომ ჩვენს არეებს
მტერმა ვერ მოიღზინოს?
მე ვიგონებ განვლილ დღეებს
და იმ ველენიხინოს,
სადაც სძრავდა მტერი ზეავებს -
და მით ჰქმნიდა ერთ ხვეულს—
ტანკებსა და თვითმფრინავებს—
სამოცდაათ ერთეულს.

ვინ მუსრავდა მაშინ ტანკებს,
 ვინ სწყვეტდა თვითმფრინავებს?
 სცემდა ცეცხლის ენებს განგებს,
 ჯართ ნაწილებს მგმინავებს?
 საში თვითმფრინავი მტრისა
 როს გამოჩნდა ვეება,
 ვინ იყო, რომ ერთი იმ სამს
 თავგანწირვით შეება?
 ვინ გადუდო დუშმანს სარმა
 და უშვა—ვით ბზრიალა?
 — ჯინქარაძემ! — მთელმა ჯარმა
 ერთხმად დაიგრიალა.

— ვინ იყო, რომ მკლავ-ძლიერი,
 როგორც გრიგალთა-ჩენა,
 კვლავ ორმოცდა-თერთმეტჯერი
 მოახდინა გაფრენა?
 ვის არ ჰქონდა რული თვალთა,
 წამს არ თვლიდა უძრავად —
 მტრის ტექნიკის და ცოცხალთა
 ძალთა შესამუსრავად?
 მერე როგორ პირობებში!
 გარემოცვა რაგვარი!
 გარს უვლიდა ზურგში, ფრთებში
 თვითმფრინავთ ნიაღვარი!

ვინ იყო ის, სავსე გზნებით,
ჰაერთა ჯადოქარი?
—ჯინქარაძე!—მღელვარებით
ისმის ხმა ბობოქარი.

—მოვიგონოთ შარშანდელი
სიცხე მზრიობისთვის
და ქალაქი, ვით სანთელი
ანთებული დნობისთვის.
ვინ დააცხრა ყუმბარები
აეროდრომს მტრისასა?
ვინ მიეჭრა ყრუ ფარებით
ბჭეებს ქალაქისასა?
შთელი ლავა მძლე და ავი
ცეცხლისა ვინ აპკურა
და მრავალი თვითმფრინავი
იქ ვინ გაანადგურა?
ვინ გადასჭრა ზეცა სხივით
და მიწაზე სდგა მუხად?
—ჯინქარაძე!—გრიგალივით
გამოისმის პასუხად.

—გაიხსენეთ ყოველ ნერვის
ამოგდების მომდომი
მტრის დაძაბვა. და პომერკის
ვრცელი აეროდრომი.

ჩვენი კორტნა სურდათ სვავებს,—
მიწვდა აწ იმათვე-რა,
იქ ვინ დასცხო თვითმფრინავებს
და ვინ გააცამტვერა?
ვინ აჩენდა ხანძართ სვეტებს
ამოვარდნილს სამუშაოდ,
და მტრის ცეცხლის ბევრი წერტი
დარტყმით ვინ ჩააჩუმა?
ვინ იყო ის ძვირფასი ძმა,
ვისი სისხლის დუღილი?
—ჯინქარაძის!—გაისმა ხმა—
როგორც ქექა-ქუხილი.

— კვლავ აგვისტო იდგა ზრზენით
და დერგაჩის ტყეები,
სადაც ვერაგთ, გაიხსენეთ,
ჰქონდათ სიმაგრეები.
ოლოზდ-ვიგრაძნოთ!—დაგუბებულ
შურს იქ ვინ არ იძიებს...
ვინ სცემდა იქ განლაგებულ
ტანკებს, მტრის პოზიციებს?
ვინ იყარა მტერზე ჯავრი,
მოუსპო, რაც ებადა?
ვინ მოაწყო რისხვა მძლავრი
დიღთა აფეთქებათა?

გადამრჩენი ძმების, დების,
ვინ იყო ის მფრინავი?
—ჯინქარაძე!—ალტაცების
გაისმა ხმა მგრგვინავი...

—კიდევ, გახსოვთ ლებოტინის
სარკინიგზო სადგური...
მტერზე ამომყრელმა უინის
მხნედ რომ ეძია შური,
დაუტია ჰაერიდან
მიხაკისფერ ზმანებას,
არასგზით არ დაერიდა,
მრავალრიცხოვანებას!
რისხვა, სეტყვა ყუმბარების
ღუშმანებს შიათოვა.
მტერი შედრკა, გამწარების
სადგური შიატოვა.
ჩვენი გახდა მას შემდეგ ის,
მსწრაფლ იქნა აღებული —
ზონა მოწინააღმდეგის
მიერ გამაგრებული.
ძალით, სთქვით, რომელი კაცის—
მტერი ხევს გაიჭეჭა?
—ჯინქარაძის, ჯინქარაძის!—
ჯარმა ერთხმად იჭეჭა.

—ენკენისთვე ცივი, მკრთალი.
 არ ისვენებს მტერი ის.
 სდგას ტანკების და დიდძალი
 რიცხვი არტილერიის.
 ის ხელს უძლის ჯარის ჩვენის
 წინააღმდეგ, დავდექით.
 შეხეთ ჩვენს ორბს, როგორ შევინს!
 ძალით წინააღმდეგით
 შორს გაშალა ძძლავრი ფრთები
 ფოლადისა და რკინის —
 და აფეთქდენ ბლინდაეები,
 ცისტერნები ბენზინის.
 ეად იწია ცეცხლის ღვართქმა,
 შიგ იწოდა მენებელი.
 იყო დარტყმა, მაგრამ დარტყმა
 გამანადგურებელი.
 ძლეულ იქნენ ბაცილები,
 ამ ძლიერის დარტყმითა!
 მსწრაფლ გზა ჩვენი ნაწილების
 იერიშზე გადავიდა...
 ვინ იყო ის, მტერთ მორევენის
 ოსტატი მეთაური?
 —ჯინჯარაძე! — ზღვის მორევის
 ხმით გაისმის ხმაური.
 — პირადად ვინ თავისჯერი,
 შესძრა ფენათა-ფენა:

თვლით ოთხმოცდა თორმეტჯერი
საომარი გაფრენა?

პირადად ვინ, შორი-შორი,

უფსკრულს გადააქანა —

თვლით ოთხმოცი და კვლავ ორი,

მეტეც ავტომანქანა?

პირადად ვინ, ვით ნიანგი

მსვლელი, შავად მბზინავი,

მოსპო ოცდაათი ტანკი

და ექვსი თვითმფრინავი? .

პირადად ვინ, და რომელმა

ჩვენს სამუსრად სავალი

მუსრა აეროდრომები

და გზათ რიცხვი მრავალი?

პირადად ვინ, გამეტებით

მოუსპო მტერს სიცოცხლე,

ჩააჩუმა მტრის წერტების

დაუმცხრალი სიცეცხლე?

პირადად ვინ, სადაც სჩანდა

მტერი მიწით თუ ზეცით,

მოსპო, დასჭრა და გაფანტა

რვაას-ოთხმოცი მხეცი?

პირადად ვინ, მონდომებით,

მთელის ღონით და ძალით

ააფეთქა საწყობები

საომარი მასალით?

პირადად ვინ, მფრენი მცველად,
ღრუბელთა საწვდომებში
იმარჯვებდა საკვირველად
საჰაერო ომებში?

მიენიჭა პირადად ვის
გმირის დიდი სახელი?
—ჯინქარაძეს!—ჯარის ისმის
ხმამალალი ძახილი!

ქავკასიონის პროფილი

სადაცა შენ და შენი ძმა
ხართ, ძნელი გაადვილდების...
არც თურე კაცმან დაგიდგნას,
ვეტვ. კლდეცა გაგიღზილდების...
შოთა რუხთავეფლი.

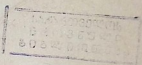
დეს ართობს მტერს
ცლა ხალხის ღონის,
სისხლი, ბორკილი
და საპყრობილე —

ურყეველად დგას
შენი პროფილი,
ბრწყინვალე სახევე
ქავკასიონის!

იმ მტაცებელთა
რიგი სხვადასხვა
აქ მოეხეტა
და სცდიდა ღონეს.
ხომ განადგურდა
მისი თავდასხმა —
შენით, არმიაე.
კავკასიონის!

ვინ გაუბედა
გზა შეწამული
საყვარელ მთების
შშვენიერ ჩარჩოს?
ბერიაე! კლდეთ სდგას
შენი შამული!
კავკასიონის
შუბლს გაუმარჯოს!

მზის ამოსვლა ზღვაზე

საცა გინახავს იგი მზე
წამომყვე ზღვისა კიდესა.
შოთა რუსთაველი.

ააყირავა მზემ ვარდებით
სავსე კალათა,
სავსე კალათა ცის ფერებით,
ლურჯით, თეთრებით.

გქონდეს სახსოვრად
უეცარი ნახვის ბაღლადა,
ნაზი ბაღლადა იმედებით
და შეხვედრებით.

კვლავ გამოცოცხლდა ია-ვარდი
ოცნების ნავზე,
ოცნების ნავზე სიხარული
დაძქრის ვედრებით,
და აღტაცებით შეიმოსა
ბუნება სავსე —
ბუნება, სავსე იმედებით
და შეხვედრებით.

და ჩემთვის გათბა ყველაფერი...
აჰა, საცაა,
აჰა, საცაა აიწევა
ზმა გამკვეთრებით—
წზის ამოსვლისებრ—მოგონებაც
მარადი გზაა,
მარადი გზაა იმედების
და შეხვედრების.

დაიძრა გემი ნავთსადგურით,
მგზავრებით სავსე,
ხომალდი სავსე შეზღვევით,
ჩვენი შეხედრებით.
მას სხვა ხომალდი უერთდება
საბრძოლო გზაზე—
საბრძოლო გზაზე იმედებით
და შეხვედრებით.

ნახეს ქალაქი, შოკრული
 გარე ბაღისა ტყეერთა,
 გვარად უცხონი ყვავილნი
 ფერითა შეტად ბეერთა,
 მის ქვეყანისა სიტუჩრფე
 რა გაგაგონო მე, რითა.
 შოთა რუსთაველი.

მიყვარს ბათუმი...
 მისი ბუნება,
 მის ოქროვრეულ
 ლაქვარდის ბლონდი,
 მისი ზღვის მძლავრი
 აგუგუნება,
 მისი ზენიტი
 და ჰორიზონტი!

მიდის გამზირი—
 სწორ ისარივით
 სცურავს ფოთლებში
 სუფთა და ჩუმი.
 ფლორის სიმშვიდით
 და გადარევით
 სავსე ლაქვარდი—
 მიყვარს ბათუმი.

ვერც ისე საშიშ
წვიმების ხშირი
და მხიარული
ულტიმატუმი
შესძლებს, რომ გულის
გულთან კაეშირი
შესწყვიტოს, ისე
მიყვარს ბათუმი.

ვით შავი თუჯი
დასახო მერნად,—
სადავეები
მიუშვა მერნებს,
ისე ცისტერნას
მისდევს ცისტერნა
და თვლა არა აქვს
ნაეთის ცისტერნებს.

კვლავ გახსენება
იმ ტრიუმფების,
კვლავ ჩაქურების
და თავსაფრების...
მიყვარს გრიალი
ჩვენი გემების,
გაფრიალება
მძაფრი აფრების!

შავი ზღვის პირად
 სდგას მეზღვაური
 და დაფიქრებით
 თუთუნს აბოლებს...
 ტალღების მძლავრი
 და მხნე ხმაური
 შლის მოგონებებს
 და პარაბოლებს.

მის წინ იშლება
 შთელი ედემი
 ზურმუხტისა და
 ოქროს ფერებით,
 კვლავ აგონდება
 ძლიერი გემი,
 გარსშემორტყმული
 კრეისერებით.

კვლავ აავსებენ
 ნაპირებს ნალმით...
 ტორპედოს ეხლა
 სხვა ეწირება:
 მტრის გემი, მსვლელ ი
 უკულმა-წალმით
 იხრება, წვება
 და იძირება.

ხვალ სამხრეთისკენ
 გაიწეეს ფლოტი,
 რომ გადალახოს
 მთელი განედი.
 ასეთი არის
 შავი ზღვის შფოთი:
 ზღვას და სიმშვიდეს
 სძულთ ერთმანეთი.

ვერვინ იპოვის
 მტრის გემს ადგილას,
 სადაც ოდესმე
 ახსოვდა ნაპირს:
 წყალზე მოდებულს
 შეამჩნევ დილას,
 ნავთის ნიშნებით
 ფარულ ზედაპირს.

მოიგზავნება
 მაშველი ძალა,
 განიგშირება
 იმისიც გული,
 ბომბარდირების
 შემდეგ ბრიალა
 ცეცხლში იქნება
 ის გახვეული.

ამჩნევ გემს, როგორც
ბუმბერაზ ქალაქს,
გამოხედვა აქვს
მძიმე და ავი...
დაატრიალებს—
როგორც ბზრიალას—
ჩვენი პატარა
წყალქვეშა ნავი.

თრთის მეზღვაურის
გული, ოდეს ის
მოგონებათა არეში ჰპოებს—
ჩვენი ყირიმის,
ჩვენი ოდესის
და კავკასიის
სანაპიროებს.

იძვრის სვეული
თუთუნის ბოლის,
გახსენებათა
სივრცემდე მწვდომი...
გმირული დაცვა
სეფასტოპოლის...
ორას-ორმოცდა
ათი დღის ომი—

სად იშუშებდა
წყლულს დას-დასობით
ძველ ნავთსადგურის
წყალი მბზინავი,
სადაც დაჰქარგა
მტერმა ასობით
ტანკი, ქვემეხი და
თვითმფრინავი.

და ბნელ ღამეზე
უწყვედიადესი
ზრახვებით სავსე
ხმა ველარ მღერის
დამარცხებულ მტრის
სამას-ათასი
ჯარისკაცისა
და ოფიცერის.

ტალღას ფერი აქვს
უმანკო იის,
ქაფი ტალღისა
შგავს ფერად ნაქსოვს...
მაგრამ თქვენ ჰკითხეთ
ნოვოროსიისკს—
რა საოცარი
გრიგალი ახსოვს.

ამ მუსრვას ცოდვა
არ ეწოდება.
თუა და—მაშინ
მტკიცე-ხელიანს
დე, ეპატოს,
რაც შეცოდება
ჩაუდენია იოსელიანს!

მის ანგარიშზე
არის ჩაძირვა
გერმანელების
ჩვიდმეტი ვემის!
გამოუყვანა
რა იმათ წირვა,
კიდევ უფრო მეტს
უპირებს მერმის.

უცებ ბრძანება
გემს აქანავენს,
იგი მოითხოვს
ვერაგზე ჯობნას:
წყალზედა გემებს,
წყალქვეშა ნავეებს
უბრძანებს პირველ
ნომრიად მზადყოფნას!

მიყვარს ბათუმი...
 მისი ბუნება,
 მის ოქროვარულ
 ლაქვარდის ბლონდი,
 მისი ზღვის მძლავრი
 აგუგუნება,
 მისი ზენიტი
 და ჰორიზონტი!

სად გაჰქრა ქალის
 სახე ტანჯული?
 საღამოისას
 ვინ არღვევს ღუმელს?
 ეს ჩონგურები,
 ეს კრიმანჭული
 რას ნიშნავს? აბა,
 ჰკითხე ბათუმელს.

ის გიპასუხებს:
 რტო-ულეველი
 ვით ოქროს მდნობი
 ღელავს ღუმელი.
 მილიონებში
 ხელის მრეველი—
 აი, ვინ არის
 დღეს ბათუმელი.

რამდენ განგაშის
იყო საათი—
საბრძოლო ვამი:
დილა, საღამო.
რამდენ მტერს მძაფრი
წაეჭრა თათი,
ჩვენი ძვირფასი
ბათუმის ვამო.!

რა მშვენიერი
ზღვა გაქვს, აჭარა,
რა მომავალი,
ძვირფასი ბედით...
ქალაქი—ჩვენი
ქვეყნის ფანჯარა
აღმოსავლეთით
და დასავლეთით.

ქალაქი, ქვეყნად
მრავალის მცნობის,
ამაყად მოქმელი
გრძნობის ქართულის,
შუა-აზიის, შემდეგ ევროპის
გზების, მრავალფერად
წინ მიმართულის.

და სამამულო
ომის ხანაში
გამარჯვება რომ
ამზადებს მაისს,
ორი ზღვა არის
ჩვენს ქვეყანაში:
ზღვა შავი, და ზღვა
ციტრუსის, ჩაის.

ბათუმი. მისი
ზეცა და გემი,
იმისი მიწის
ხმა საჯადოქრო,
სად დაიბადა
სიმღერა ჩემი:
„ოქრო
აქარის
ლავეარდში“ —
ოქრო!

რას ნიშნავს დღევანდელი დღი?

აწ მათი ჯაგრი ჩვენზედა
ჩვენგან არ დასათმონია.

შოთა რუხთაველი.

ს არის—სივრცე, ბევრ-ათეული
ზვეული, ერთი გზით მინადენი,
მილიარდ ციფრზე ვერ დატეული —
რამდენი ტყვია, შებმა რამდენი!

ეს არის—ისევ აღდგენა მთელი
ბელორუსიის და უკრაინის,
მოსკოვს სალუტთა ხმა დღევანდელი
და ერუანტელი ბნელი ბერლინის.

ეს ის არის, რომ აეგოს წესი
და ჩაჰკედეს კრეზის გაყაჩაღება,
რომელსაც ჯარი უძლიერესი
მტვრად აქცევს, როცა დაეჯახება.

ეს არის ნგრევა ტრესტის, მაგნატის,
მიხაკისფერთა დღეობათ ნგრევა:
მეურნეობა ქვესკნელს რომ ჩადის,
კრიზისების რომ არ არის ტევა.

ეს არის მარცხი ერზე ძალობის,
უიდეობის ყალბი ტრიუმფის,
გამოფიტული კინო-გალობის,
გაყალბებული რადიო-რუმბის.

ეს არის — ეზლა ძალა-გამტყდარი,
ხავსმოკიდება და ცბიერება,
როს შველას ითხოვს ჩონჩხად გამხდარი,
სუნთქვა-შეკრული მეცნიერება.

ეს არის ბნელა შხამით დათრობის,
დამპყრობელების მდაბალ მოძღვრების,
ცეცხლს შიციემული ტილო მხატვრობის,
ნალმში მყოფი ბჭე ხუროთმოძღვრების.

ეს არის პრესა: შლის ყვითელ ალაშს,
პრესა გახრწნისა, პრესა დაცემის,
ამაოდა სჩრის მოსყიდულ კალაშს
მწერალს ბუნაგი ქურდ-ბაცაცების.

ეს არის უხვად დაღვრილი სისხლი,
მასთან სხვა სისხლი მონაგონია.

ეს არის მტერთა სიცხე და ზიზღი,
იმისი დაგვა და აგონია.

ეს არის სიტყვა: ძირს მოძალენი!
ეს გამარჯვებათ არის კანდელი,
ეროვნებათა მარში. სტალინი!
აი რა არის დღე დღეეანდელი.

შრომა მეცნიერებასთან მჭიდროდ დაკავშირებული

უცებნტ მოსრის მეოდნელთა
ცოდნამან, ხელოვნებამან...

შოთა რუხთავედი.

ზას უკაფავს
ჩვენს ქვეყანას
ოცი წელი,
დიდებული,

შრომა

მეცნიერებასთან

მჭიდროდ

დაკავშირებული.

მოიფინა

ახალ სხივით

ჯურღმულები,

ხაროები,

და აღმოსკდა

დიდი ცოდნის

ულეველი

წყაროები.

დანატრული
ათასობით,
მან მწყურვალე
დაიწაფა,—
მხარე წიგნთან
ქავშირშია,
გამახვილდა,
დაიძაფა.

სიამაყე
აღუევსებს გულს
სწავლა-ცოდნის
კორიფეებს—
სხვებთან ერთად
რომ მშვედელი
გასაოცარს
აღწევს დღეებს.

ინდუსტრია,
კოლექტივი,—
ეს საბრძოლო
სიტყვა სწავლის
მძლევეს ყოველგვარ
დაბრკოლებებს,
და ეკუთვნის
იგი სტალინს.

გზას უკაფავს
ჩვენს ქვეყანას
ოცი წელი
დიდებული,
შრომა,
მეცნიერებასთან
მჭიდროთ
დაკავშირებული.

* * *

ნახეს ძალ-გულნი ძმისაჲნი.
შოთა რუხთაველი.

ოხუცი პაპა,
ბავშვებს რომ მკვლავებს გვიშინ-
ჯავდა

და შემდეგ დინჯად
ეტყოდა ახლო მდგომარ მეგობარს:

„დახედე ამ მკლავს,
ვერ გასწევდა კახაბერობას?“

და ეხლა ვფიქრობ:

მაგრამ რა უშავს,
ჯარისკაცობას ვინ ეტყვის უარს.

როგორ არ ვიციტ ეხლა გარჩევა
დიდი საქმეა აქ: თუ პატარა,

ის უნდა გაქრეს, ეს გადარჩება,
ეს გამომაჩენს და ეს კი არა.

არმიელი ვარ. აი პირობა:
მოდმესთან ძმობა, მტერთან მტერობა.
აი რა არის ჩემი გმირობა
და ჩემი დიდი კახაბერობა.

ჩენი არმია გზას მიჰყავს მზიანს,
მომავალს მზიანს, უსივრცოთ მზიანს.
სიმღერის ხმა სტეხს მიდამოს ტყიანს,
როგორც ტყვიაში აჯენენ ტყვიას.

* * *

მუნ გარდავხე მოსვენებად,
დამხედეს რამე ხენი ლაღ ნი.

შოთა რუსთაველი.

აღამო მთების, დღისით ზღვაური...
მოქპრის ზაფხულის ზეფირი ხშირი.
სთვლემს მწვეანე კონცხი,
მახინჯაური,
სთვლემს ქობულეთი და ციხისძირი.

აქ თვითეული მომწვანო კორდი
სდგას მშვენიერი და თავმომწონე,
როგორც მომავლის მქონე კურორტი,
უუდიდესი მომავლის მქონე.

ვერ შეაჩეროს მთებმა მაღალმა:
გზა მიდის, როგორც სარკე კრიალა,
და ეს-ეს არის, ახალთ-ახალმა
ავტომ მის ხიდზე გაისრიალა.

ძვირფასო მხარეე! რა დიდებული
აღერსი არის შენი მთა-ბარი:
დაღლას რომ იგრძნობს მგრძნობელი გული—
ხარ მისი მყუდრო თავშესაფარი.

შ ე ხ ე ღ ე

ხამთარ და ხაფხულ სწორად გვაძეს
ყვაილი ფერად-ფერადი.

მთაა რუსთაველი.

ეხედე, როგორ არის ჩასკენილი
ამ მთების ჩრდილი და ჩაის ქალა!
ჩამავალ მზეთა უკანასკნელი
და სისხლიანი გზა ჩაიშალა.

ჩემი გულია, მშვენიერ მაისს
ხვეწნად მუხლებში რომ ეუვარდები:
სიმღერა ჩაის, სიცოცხლე ჩაის
და უთეთრესი ჩაის ვარდები.
რა არის ნეტავ ქვეყნად მისთანა,
რომ გამიცივოს გული მისდამი.

მიჩვენოს სადმე აქარისთანა —
 სხვა რომელიმე კუთხე ახალი,
 ახალგაზრდობის დღე, საიდანაც
 ჩემგან პირველად ზღვაა ნახული;
 მიჩვენეთ სადმე ზღვა ამისთანა,
 ან მთები, ზღვაზე გადასახული.
 ჩაის მინდვრების თვალის ვახელას
 ეკუთვნის ჩემი ძაბილი: ვაზა,
 ჩემი კალამი, მზე, მაქახელა,
 ხასანბეგური და ალიფაშა!

მოგზაურობა ვერცხლისში ბილიკით

რა გიართ ოდეს მივალ,
 ან გზასა აქვს რა სიდიდე?
 შოთა რუხთაგედი.

ვენ მოვიარეთ —
 მიწა და წყალი,
 ჩვენ სიხალისით
 ვსუნთქავდით დროთი.

სად ათასობით
 კაცი და ქალი
 გვხვდებოდა, როგორც
 შავი ზღვის შფოთი.

ყველგან ისმენდნენ
 მძლავრი ლექსების
 რევოლუციურ
 აღფრთოვანებას.

მედროშეები ახალგაზრდების
 ჩვენ ვასრულებდით
მასის ბრძანებას.

თუმცა მგზავრობა
 ჩვენ გვქონდა ჩქარი,
 გეში, ჰაერი, ავტომობილი,
 და თან მოგვდევდა
 წვიმა და ქარი,
 უუძველესი გზით მონდობილი.

ვიყავით ცის ქვეშ
 თუ ახალ სახლში,
 ჩვენ ბედნიერნი
 ვიყავით მითი,
 რომ მივცურავდით
 განცდათ წიაღში:

თუ ჩვენი მხარე
 საითკენ მიდის.

თოვლიან
 და თეთრ
 ქედების იქით

თოვლიან ფერთა
ზმანება თეთრი,
ვერცხლისფერი
და ლურჯი ბილიკით
ჰაეროპლანი
სცურავდა ერთი.

ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა

ღამით მევლო, მოვდიოდნი,
ზღვისა პირსა აჩნდეს ბაღნი.
შოთა რუსთაველი.

ემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა,
თავმიდებული აქარის ცალთებს.
რაც დატეხილა ჩემს თავზე რისხვა,
თქვენს მშვიდობიანს აცდეს
ბომაღდებს.

სხვას თუ არ უნდა ამის გაგება,
შენი გაიგებს ნაძვი და ფიქვი —
რომ ქვა არა ვარ და ქანდაკება,
არამედ კაცი რწმენით და იჭვით.
რომ მომავალშიც ავიტან მრავალს
უამიდობას, წყურვილს, სიცივეს,
ოღონდ ვხედავდეთ ჩვენ წინ მიმავალს
ერთი იმედის შუქს მოციმციმეს;

დაბრკოლებათა ათასგვარ საკანს,
შეურაცხყოფის სუსხსაც ავიტან,
ოღონდ ვხედავდე სიცოცხლის საგანს
ჩემი სამშობლოს სანახავიდან.
მარტოობასაც ავიტან მწარეს,
უმეგობრობას ავიტან მძიმეს,
ჩემი სამშობლოს სანახავიდან
ოღონდ ვხედავდე შუქს მოციმციმეს.

დაუძლეველი

მტერი ყოველი ჩაღად გიჩანს,
ვინმცა იყო...

შოთა რუსთაველი.

ერ დაძლეული გზით შხამიანით
სიცხით, ჭაობით და ტრამალებით
მოდის მედგარი ადამიანი
და გული მისი ძვერს გამალებით.

წინათ სიმძიმედ მას თავზე აწვა
ამინდი მთების, ამინდი ზღვისა.
მაგრამ გავიდა მცირე ხანი და
ზღვა შეისწავლა, მთაც შეითვისა.

ადამიანმა სძლია ბუნება
 და მისი სუსხი, მტრობა მრავალი.
 და ეხლა მის გულს ესაღბუნება
 ცა, სილაყვარლით ამომავალი,
 ადამიანი აქ მოსულა, რომ
 მძლეთ შთაისუნთქოს ზეცა მზიანთ,
 რომ სიხარულად აქციოს შრომა
 და იყოს მართლა ადამიანი.

ოცნება აჭარისწყალთან

ნავითა გავე ზღვისაგან,
 შტო რამე გამოვიდოდა.

შოთა რუხთაველი.

სე ვერ იგრძნო ძველმა ეშმაკმა,
 ვერც ძველმა ღმერთმა იმ ელვის
 ძალით,

თუ რა სისწრაფეს გამოღმა-გაღმა
 ამოძრავებდა აჭარისწყალი.
 ახმაურება მისი იმ ღამის
 ათასი ქარის იყო ხმაური,
 ძლიერი ქარი კოლხიდის შლამის,
 მსუბუქი ქარი მახინჯაურის.
 და აყრუებდა ტყეს ძალის-ძალად,
 ვით უეცარი სიტკბო და ელდა,
 მრგებელი ქარი ატეხილ ქალათ

და მავნე ქარი ლაქაშის ველთა.
 იყო თანაბარ აფრენა ქორის...
 უახლოვდება კარებს თანისთან
 გრიგალი ქარი ტრიალ სამგორის,
 აღერსის ქარი ლაზისტანიდან.
 თავაწყვეტილი ვეფხვი, რომელიც
 ვერ იგროძნობს რაა ჯაჭვი და რკალი,
 ადიდებული, დაუდგრომელი
 ეშურებოდა აქარისწყალიც.
 ხიდებს და სახლებს, მწყემსთა სადგურებს,
 ტყეებს და ველებს, ადგილებს მზიანს,
 მდინარე ანგრევს და ანადგურებს,
 ანგრევს ყველაფერს და მიაქვს, მიაქვს.
 გამოწვეული დაბურულ ტყიდან
 ინდუსტრიალურ ყიეინით, სტვენით
 ის უცებ შესდგა... დასაბამიდან
 პირველად შესდგა ბრაზით და წყენით.
 შეხედეთ. მიმქროლს სხვა ბედის ეტლი
 რა დაბრკოლებას შეხვდება სამტროს.
 შესაყენებლად ამართულ კედლით
 სურს გადაეშვას და აი, ამ დროს—
 თითქო ვილაცას სურს რომ გადუდვას
 გიგანტიური ფოლადის ხმალი,
 და უგონობით ქანებაში ხმალს
 ტანით შეაქრას აქარისწყალი.

შეხედეთ: სისხლი. წყლული, იარა
პაერში როგორ იშლება აღის,
მაგრამ ეს შუქი, სისხლი კი არა—
ცისარტყელაა პიდროცენტრალის.

იგი აშუქებს ქარსა და ნიავს...

აჭარისწყალის ელვარე ბედი
მას შემდეგ მიდის, მიდის და მიაქვს
ახალი დროის შარავანდელი.

სხვაგვარ ვარდის და იის საკრეფად
გველიან წყალნი აჭარისანი,
გშირებს ეძახის თავშესაკრებად
სოციალისტურ დღეთა მიზანი.

მზის ფერადები

მაგა საქმისა ვერა იქმს
ვერცა კალამი წერასა.

შოთა რუსთაველი.

აგი ზღვის კიდე ფანტასტიურს
მოგავს შენობას,
რომელსაც შურიით უდარაჯებს
თვალი ორგული,

ყოველი მხრიდან სუბტროპიკთა
ზედა ფენობა,
გარს ხეხილები და პალმები
აქვს შემორგული.

მშრომელი ხელი ამუშავებს
მშობლიურ მიწას,
გამარჯვებული, მოწინავე
მშრომელის ხელი:

ერთი მანქანას დაჰყრდნობია,
მეორე — ფიწალს,
უცებ იცვლება სანახავის
უვრცესი ველი.

შრომის სურათი თვალწარმტაცი
თვალწინ იშლება,
მზის ფერადები ელფეროვანს
შლიან პანოებს,

ან გამოხატავს უსათუოდ,
ან შეიშლება,
ზღვა ფერადების თვალს იტაცებს
და ატორტმანებს.

ამ მშვენიერი ბალის კალთა
აწმყო, მერეა —
მისი ვარდებით, მისი დაფნით
და სამყურათი.

ეს ყვავილები, ეს უვრცესი
ორანჟერეა
შემოქმედ ძალთა აყვავების
არის სურათი.

აქ ყველაფერი იმ სიაბლით
არის მოსული,
ის არის მისი მიზანი და
მოუსვენობა,

რომ იყოს ვრცელი, შუით აღსავსე,
გრანდიოზული,
ხალხის ცხოვრების მომავალი
დიდი შენობა.

აგერ ვარს იხვევს ფეერიულ
ღრუბლების სამოსს
მარშალილოზე მტკიცედ მდგარი
შშვენების ტერფი

და უმძლავრესი აღნაგობის
ფართო წინამოს
ჩვენი ბრწყინვალე რესპუბლიკის
ამშვენებს ღერბი.

ძვირფასი ღერბი, ანთებული
ლალის ვარსკვლავით,
შშვენით ორდენით უმაღლესით
ლენინის სახით,

უმშვენიერეს ორნამენტით
თავთაფთა ხეავით,
უმშვენიერეს ხვეულებით
სავსე წიაღით.

სიცოცხლითა და ჯანით სავსე
 ვხედავ ფიგურებს,
 და ახალგაზრდა ზღვას მიაპობს
 მედგარ მხარულთ,

გულდანდობილი ალტაყებით
 თითქო გიყურებს
 სიმბოლო მხარის სიუხვისა
 და სიხარულის.

მიყვარს დანახვა მე ზღვის პირად
 მზიანი სახლის,
 იგი ფანჯრები, ის თაღები
 და კაპიტელი,

კარგია იგი, როს ხალხური
 გულის სიახლის
 ორნამენტები მოეხვევა
 წითელ-წითელი.

სამშობლოვ! ისევ იმ მშვენიერ
 ვარსკვლავად მინათ
 ისევ გვახსენებ, რომ ვარშემო
 რაზმთა მკრებელი

დროშა, ამ არეს აღმართული
ოცი წლის წინად
ახალ ეპოქის მოსვლის იყო
მაუწყებელი.

კვლავ დასავლეთი ხავერდოვანს
გადაშლის ყანებს,
სადაც ხეობა დაფარულა
ოქროს ვერძებით,
უხვი მხატვრები დარბაზის ქერს
და მის ლიანებს
აღფრთოვანებით დაფარავენ
მხატვრულ ძერწებით.

სანატორია

...მიტყეების
ტყის პირსა შამბნარს...
შოთა რუსთაველი.

ცნება იქცა სინამდვილედ,
როდესაც მწვანეს
მიადგნენ ტყეებს და მხარეში
გზა გაიყვანეს.

ერთგულ შრომაში აქ ჩაება
მთელი სოფელი —
ქალი და კაცი, შორეული
თუ მესობელი.

თავდადებულად მუშაობდა
მოხუცი კაცი
ქალარა, მაგრამ ჯანმავარი,
მხნე და მამაცი.

ყველას ავსებდა სიხარულით
ლაშაზი კორდი,
სადაც სულ მალე გაიშალა
მშვიდი კურორტი.

იცოდა ყველამ: ქვეყნის მადლით,
ფიანდაზობით,
გადარჩებოდა აქ სიცოცხლე
ას-ათასობით.

ის აღვილები

აწ ტირილი ვერას მარგებს,
ცუდათ ცრემლნი რათა მდიან...
შოთა რუსთაველი.

აამურია—ქაბუკობის
დროს ინახულო
ის აღვილები, სადაც ყრმობა
საგაზაფხულო

გიტარებია. მაგონდება
ენლა ის დღენი...
ეჰა, რა სწრაფად, როგორ მიჰქრის
ცხოვრება ჩვენი.

ხშირად გეგმები და სქემები,
დღიური ზრუნვა,
მაშორებს იმ ფრთებს ანგარიში
და სოფლის ბრუნვა.

წარსულისაგან მაინც მესმის
სიმღერა ნაზი
ხანდახან... მისთვის ვერ მოიცილის
დრო ბუმბერაზი.

არ შემწევეს ძალა, აბალგაზრდულს
მივყვე ზმანებას,
არ შემწევეს ძალა მათზე ფიქრის
და დანანების.

აწ ჩემთან ერთად გზად არ მიდის
ისე, ვით ჩრდილი,
როსმე ყრმობის დროს როს ვიდოდა
გზად ქალიშვილი.

კახკაშა მზის მხურვალეებით

მართებს მართ. ვითა მხეობა
შითა რუსთაველი.

აშკაშა მზის მხურვალეებით,
თბილ წვიმებით შეშლილები,
ზურმუხტოვან მშვენიერი
სწორდებიან ჯეჯილები

და შავი ზღვის მათზე ქარი
მზიარულად გადიმლერებს,
აშრილებს აყვავებულს
და ნაყოფით სავსე ღერებს.

მოაგროვეთ მოსავალი
სამკალო და ძნისსაკონო,
არე-მარეს ახალი ხმა
ხშირად უნდა გააგონო.

ახალი რომ გაგაქვს კვალი,
მისთვის ჩქარობ, მისთვის ღელავ,
ამუშავდი, მანქანაო,
ახმაურდი საღეწელავ!

სიმფონია მცენარეების

მისივე მეტობს ^{სიმფონია}
სული და ტურფა ფერობა.
შოთა რუსთაველი.

მდენს იმეტებს ნათელ იმედებს
მცენარეების თავბრუდახვევა:
ხან შადრევნებში ყელს გადიგედებს,
ხან მზეა მათი ყელგადახვევა.

დღეს ყველაფერი სახეა ხეაღის,
აქ ყველაფერი სახეა ზეგის,
არა აქვთ საზღვარი მცენარეთ ხალისს
ჩვენი მზიანი ზღვის პირად მდევის.

მისთვის ხომ ეს გზა წმინდა ბროლია,
და გზა არა ჰქვია, არამედ გეზი —
ეს ლიანები, ეს მაგნოლია,
ჩაის ბუჩქების ველი უვრცესი.

ალარ დასცხრება ეს სიმფონია —
აელვარება აღუღებულ გზით —
მთელი მსოფლიო, ასე მგონია,
მიდის მის მიერ აღდერებულ გზით!

ივია ნიეთი, დავაღიკა
შოთა რუსთაველი.

უ დაემზობი მიწაზე რწმენით
და ყურს დაუგდებ ჭოროხს, გონიოს,
მუდამ მოისმენ მახვილი სმენით
შეუდარებელ ამ სიმფონიას.

სიცოცხლე მრავალ ათასი ფესვის
შეიშმუშნება მიწის ქვეშ ეღერით —
ეს სიმღერაა დარგვის და თესვის
ჰანგით ფარფლით და მშვენიერით.

ასე, ბუნებას ვერ ჰკითხავ: რატომ?
ოდეს მრავალი და თანატომი
ეხმაურება ატომი ატომს
და უერთდება ატომს ატომი.

ზედუღება ოცნებისა და სინამდვილის

საქართველოს
სინამდვილე

მისმან შუქმან გაანათლა
სამყარო და ხმელთა კიდე.
შოთა რუსთაველი.

ღბად იმიტომ—ხომალდის აფრით,
იდუმალ წყენით და გულდიდობით.
ვერ მოახერხებს გული ვერაფრით
უკანასკნელი გითხრას—მშვიდობით!

რომ დრომ ზვირთები მხარით გადიშვა
და დააჯახა ერთი-მეორეს,
რომ საბოლოო მოხდა გათიშვა
სინამდვილეს და ოცნებას შორის.

მაგრამ მოწყენით ნუ ხარ, მზნე მუხავ!
როგორ არ არის ეს გაოცება:
ოქრომ ლაევარდში კვლავ დაადულა
სხვა სინამდვილე და სხვა ოცნება!

...უჭვრეტდეს
წყალსა და პირსა ტყეთასა.
შოთა რუსთაველი.

ლდე აქარისა, თიხა ხანდაკის,
ხელსაწყო ბევრი,
ყოველ ხელხეზას ამ მოქანდაკის
ჰქვია შედევრი.

ხედავ ორთეოსს, ნიმფას, დიონისს,
ნიქთა მლოცვარი —
შორს რელიეფი კავკასიონის
ვასაოცარი.

თითქო—სიმშვიდე ცისკრიან ტევრზე
ბასრი და მჭევრი
კრთის გრივალიდან, ყოველ შედევრზე
დიდი შედევრი.

ღია არ დაგრიხეს კარი

ქალი მუბრ უკვრეტს უოველთა
ცნობითა ზე-მხედველთა.

შოთა რუსთაველი.

ე შენს ყვაეილებს ვზოგავ,
ზოგავს ნარიინჯებს ქარი,
ბალში რომ შეხვალ, გოგოვ,
ღია არ დაგრიხეს კარი!

შრავლად შენს ბალში არის .

ნარიინჯები და ია;

შიში არა გაქვს ქარის?

კარი არ დაგრიხეს ღია!..

მიყვარს, გოგონავ, რომა

ახალგაზრდა ხარ, წყნარი;

რომ შეგრიხეს შენი შრომა,

ღია არ დაგრიხეს კარი!

იცი, ამ შენს ბალს შრომის

სხვაგვარი ბალი ჰქვია...

შენ ხომ გმირი ხარ შრომის,

კარი არ დაგრიხეს ღია!

შენ ხომ შოგესმის, როგორ

იმარჯვებს ჩვენი ჯარი.

არ შემოუშვა გოგოვ...

ღია არ დაგრიხეს კარი!

* * *

...ქვეყანა,
გვაქვს უთვალავი ფერითა,
შოთა რუხთაველი.

ხარევ, გეთაყვა, ცა გვაქვს ისეთი —
თითქო ლაევარდებს ქოსტირის ზეთი.
ერთი ღრუბელიც ცაზე არა სჩანს,
სახეზე კი გცემს წვიმების წვეთი.

მხარეო, გმადლობ... გასაკვირველი
ჩვენ შავი ზღვა გვაქვს პირველთ-პირველი.
აქ ყველა მღერის: არაგვის, თერგის,
ენგურის, მტკვრის და ფაზისპირელი.

* * *

ვით მარგალიტი თბოლი...
შოთა რუხთაველი.

ქროს ნავს მიესაქა რა,
ლაევარდი, ნამის მწოვარე,
შენს მთებზე, ჩემო აქარავ,
ცაა და მისი მთოვარე.

მივდივარ ზღვის პირს, თვალი რბის
და ალტაცებას ვერ ვფარავ,
აქარავ, ცხადი ოცნების
თვალ-მარგალიტთა აქარავ!

* * *

ქართული

გულსა რამე... იაშორავს,
შოთა რუსთაველი.

ოსტნიდან, სადაც კამა და ქინძი,
ჩაის ვარდებთან ხალისით ჰყუავის,
შენი გახსნილი ღელავს საკინძი:
ფერი ხორბლისა და ფერი ყავის.

პეშვებით სწვდები მიწის თეძოებს,
პეშვებმა იგრძნეს მღელღვარე ხვაეი.
ჰა, მიმოველო ბაღებს, ეზოებს
ჩამავალი მზე და ზღვის ნიაეი.

ხვალ კვლავ ამოვა მზე მოეღვარე,
კვლავ ნიადაგში გაღვივდეს თესლი.
ვადიდოთ შრომა, რომ გახდეს მხარე
უფრო ძლიერი და უკეთესი.

მაგა ცხენსა ჩემეულსა
 მოასწრობენ კარსა ვერასა
 ოდეს გიძღვენ, არ ვიცოდი
 ქაჯეთს გვინდა ქაჯთა მხერა,
 თვარა, ყოლე, არ გიძღვნიდი,
 ჩემი ვითხრა სიძუნწე-რა.

შოთა რუსთაველი.

შენ ერთხელ მეტყვი: „მითხარო“,
 მე ასჯერ გეტყვი: „ვერასა“.

შოთა რუსთაველი.

ოგორ არ ვიცნობ
 ამ შქერის ღობეს:
 აგერ ალაგი,
 აგერ კიშკარი,

სადაც მთვარეზე
 ვუხსნი მესობელს,
 რომ შემალამდა
 და მივიჩქარი...

რომ არ მომეშვა,
 ვუთხარი მზახალს:
 — მადლობელი ვარ,
 ოტია, შენი...

მარა ხვალდილით
 მივალ გორმალას,
 უნდა მათხოვო
 როგორმე ცხენი.

— სულსაცო, — მითხრა, —
 არ დაგიკავებ —
 თუმც შვილივით მყავს
 გულში ჩაკრული,
 მიჩუქნიაო —
 სთქვა და იქავე
 მომგვარა ცხენი
 მან სამაყრული.

თუმც ვეუარობდი,
 ღიმ-მოშუქარი
 ხან დაყვავებით
 და ხანაც წყენით —
 მან როგორც ძღვენი
 და საჩუქარი
 ეს საოცარი
 გადმომცა ცხენი.

დილით, გავსცდი რა
 შუქასა და სახლს,
 შემოვფარე
 სოფელს ბილიკით,
 ჯერ კიდევ, აბა
 სად ვარ გორმალაღს —
 ცხენიც გაჩერდა...
 რა, ამას იქით?

ვეუბნები ცხენს:
ცხენო, ჰარიქა —
რა ამისთანა
ვარ დიდი ტვირთი...
ფეხის გადადგმა
მისი არ იქნა...
კინალამ კაცი
ბრაშით ავტირდი.

ვერ წაგიყვანო
ეხლა სწორებით,
ავად გავხდიო,
ვერ ხედავ ვანა?
გადავიყვანე
გზის მოშორებით,
სადაც ახალი
თაედება ყანა.

ჰარიქა, ცხენო,
აბა რასა ჰგავს...
სადაა ლამის
გასათევარი?
დაუნანებლად
შემოვაველე თავს
ეს ფიშტო-თოფი
და სატევარი...

გამოვულოცე
მაგარი მჯიღით,
კონის აბანო
ვუქენ მტეველი,
რომ ვერაფერი
გავაწყვე რიგით,
ვიშოვზე ერთი
ლამის მთეველი.

ეს მომაკვდავი
მიწისკენ წევით,
წელკავიანი
და აბეზარი
წამომდგარიყო
და შუას ზევით
სულ დაეჭამა
ბეკოს მესერი.

გორმალალის გზა
ახლო როდია,—
ვერ გავეტიე,
ვერ გავიგენი.
რას გადაშკიდე
ამას, ოტია,
ეს რა საჯაყი
საქმე მიქენი.

რაც თავს გადამხდა
ქეჩა-ქუხილი —
ენით ვერ იტყვის
თვით რუსთაველი...
აუტყდა ცხენსაც
გულის წუხილი,
ინატრმა ცხენმა
ლომის თაველი.

სულ დააშინა
გზა და სოფელი,
მაღაროელი
თუ აკლდამელი.
მთელი ის ღამე
საწყალობელი
გაწვალდა, როგორც
ძაღლის მჭამელი.

აბა, ის არის
ცხენის დიდება,
პატრონის ქებაც
სწორედ ის არი —
თავი რომ ერთობ
ვაგიდიდდება
და ველარ უძლებს
წვრილი კისერი!

გიყუროს ყველამ
რა ოფლი გდივა,
რა საცოდავი
ხარ საქონელი.
თუ არ გაჭამეს
ქერი და თივა,
თუ არ წაგისვეს
ტანს სამუნელი.

წამოდგა ცხენი
და შეაჩვენა
გამომცემელი
მისი პირველი.
მაგრამ რა ცხენის
ბრაღია წყენა.
არცა ვარ მისი
მე გამწირველი.

გაძვალტყავებულს,
ჯახრიკს და ზარმაცს
მე ვიცოდებდი
უვარგისს ყოვლად.
ვის მივანდობდი
თუ არ არმიელს,
რომელმაც ცხენის
იცოდა მოვლა.

და სულ ერთი წლის
შემდეგ ეს ცხენი
მრავალ დოღებზე
თვით მყავს ნახული,
მიპქროდა, როგორც
კორიანტელი,
როგორც შერანი
ყარაბაბული.

ესლა ეს ცხენი
იცნობა ჯიშზე,
როდესაც ომში,
ვით ნიაღვარი,
მოსწყდება ადგილს
და იერიშზე
გადაეშვება
ცხენოსანთ ჯარი.

* * *

...გვესმა ამბავი ზღვის.
შოთა რუსთაველი.

ობოქარ ტალღებს გასცქერის
ძალზე მოხუცი—მეძედი
და ფიქრობს: ასეთ ამბების
მომსწრე არა ვარ მე მეტი.

იქ, სადაც ტალღა ვრიალებს,
მოსაელის მოიშედესა
სახლი შედგა და ლაფეარდი
სიბინდის ყანა შეთესა.

იქ არც სახლია, არც ეზო:
ზღვა თანდათან რეცხს ნაპირებს —
მაგრამ მას ჩვენი მყობადი
სხვა ძალას უპირდაპირებს.

ეხლა ვახედე: მიხარის:
აი, იქ რომ სიმაღლეა
სახლი სდგას—მწევანე ჩარჩოში
და იგი ჩემი სახლია.

ღებვა შემოდგომა

მოწურვილ იყო ზაფხული,
ქვეყნით ამოსულა მწვანისა,
ვარდის ფურცლობის ნიშანი...
შოთა რუხთაველი.

ა ტკბილია დასვენება
სალამო ეამს, შრომის მერე,
განვლილი დღის გახსენება,
ბინდის სიო მოჩანჩქერე.

სად ფოლადის სარაჯებად
ზევითნი ლივლივებენ ნელა,
სად ვენახთა დარაჯებად
სდგანან მუხა და წიფელა,

დაბრუნდება დარბაისლად
ჭრელ ძროხების დინჯი ღვარი,
სახლთან, დაბურულთან ისლით,
მიქუჩდება. უეცარი

ჩონგურისას აწყობს სიმებს
ნათელ ქოხის ჟრიაშული,
ელექტრონი კრთის, ციმციმებს
ციურ ცვარით მონამული.

და წერწეტა ალვათ არეს,
როგორც მოვერცხლილი ნავი,
მიმოსტურავს დისკო შთავარის
ლურჯ სიჩუმით მონართავი.

მაგრამ მისი ციურ ფონის
მკრთალი შუქი, მშვიდი ფრთებით
იჩრდილება ელექტრონის
ცეცხლოვანი აფეთქებით.

სადღაც სქექენ ხასანბეგურს
შეტად ტკბილ ჩონგურის ხმაში,
მოხდენილად უელის ლეკურს,
ორი წყვილი, ისმის ტაში.

მზიარულობს ახალგაზრდა,
ახალგაზრდა ომობს კიდევ,
მისი გული, მისი განცდა
იტავს ქვეყნის ყოველ კიდეს.

მებაღეს, შვილს ამ მეზობლის,
აგრონომი, ინჟინერი
მიეშველნენ და, ჰა, სოფლის
შეცვლილია სახე, ფერი.

თუ ვინ ავადაა სნებით,
მას ექიმი უმკურნალებს
და ხასანი დაფიქრებით
შლის წიგნებსა და ჟურნალებს.

როგორ ცხოვრობს, რა ყოფაში,
ახლობელი, შორეული,
რა ხდება იქ, ევროპაში,
რა სნებაა შორეული.

— რა წიგნია ამისთანა? —
ხანში მყოფი ქაბუკს ჰკითხავს,
— იზოლდასი და ტრისტანის
შენ ამბავი წავიკითხავს?

სმენა იყოს, ვაგონება...
და ღიმილი დაჰკრავს სახეს.
თუ არა მცდის მოგონება —
აქ წინედაც განიზრახეს

მოეწიათ ჩაი ძალით,
ვამდიდრებას დიდი ჟინით
მოელოდენ ფორთოხალით,
ლიმონით და მანდარინით.

რას ნახავდენ საამაყოს?
ჩაი იყო უგემური,
და ხეებიც მთავე ნაყოფს
იძლეოდა, უღლეური.

მოიწვიეს კრება დიდი:
ძვირიაო თითო წუთი,
ითათბირეს და კვლევითი
აღმოცენდა ინსტიტუტი.

იწყეს კვლევა და გარდაქმნა
ბუნებისა. შიალწიეს
მას, რომ ჩაი, რამი, დაფნა
შემოსავლის ზღვად აქციეს.

ჩაი, მანდარინის მყნობა
სანუკვარი რამე გახდა,
სადაც კერძო თაოსნობა
გაკოტრდა და გაპარტახდა.

კოლმეურნე მილიონებს
იძენს კოლექტიურ ხეავით.
მსჯავსს კიდევ რას მოიგონებს
ღრმა მოხუცი სხვა ამბავით?

იღებს ჩიბუხს, ბოლით ნათერს
და თან მსჯელობს, რომ მობრუნდა
შათი ბედი, რომ ყველაფერს
ცოდნა, განათლება უნდა.

რომ არც ვაზის კიდურები,
არც ვენახი რას წააგებს
და ახალი კულტურები
გადაკაფულს სცვლიან ჯაგებს.

რომ კულტურით განაყოფდა
თვითეული ჩვენი ნივთი,
რომ ციების კოლოს სპობს და
ჭაობს იშრობს ევკალიპტი.

და სალამო შთანთქმულია
მშვიდობიან ლაპარაკით,
რომ ტუნგოს ხე განთქმულია
იშქიათი რამე ლაქით.

მისით რკინას უნდობარი
არ ედება ჟანგი მწვავე,
ვერას ავნებს რამე გვარი
სინესტეა, თუ სიმკავე.

მოხუცები სდგებიან და
ბრუნდებიან თავის ბინად:
სრულებით არ იზრდებოდა
ამგვარი ხე ჩვენში წინად.

ხომ სცხოვრობდნენ, სოფლის მყუდრო.
იქით არა ენახათ-რა...
ძლიერ, ძლიერ იცვალა დრო,
ბევრნაირი ახლა ნატვრა.

შორს, წერწეტა ალვით არეს
თითქო მოშორება შურდა —
გადასცურდა დისკო მთვარის
და დუმილი დასადგურდა.

სამხრეთ დაბლობზე

ამა, მზატვარო, დაბატეო
ნოთა რუსთაველი.

წ აქ ჰყვავის
მშვენიერი ფლორიდა,
ბაღზე ბაღი
მესაღმება შორიდან.

აქ ასეა.
ნაზად აშრიალდება
ფორთოხალის
და ლიმონის ბაღები,
დაიქროლებს
სიო კალიფორნიის
და პალმების
აიწევა თაღები.
ოქროსფრად სჩანს
სუბტროპიკის მცენარე,
ამ არეზე
ხვალ სხვა
გადაიშლება —
გაუმარჯოს
აყვავებულ ამ მზარეს,
მისი ვრცელი
გზები არ წაიშლება!

ქალი ლიმონებში

ამთა კთარდი მწუვანისა...
შოთა რუხთაველი.

ალი ოქროსფერ ლიმონებს არჩევს,
ის დაბრუნებად ბინას არ არჩევს.

სალიამომ ლილისფერი გადაჰკრა.
ქალმა იადონს სიტყვა_გადაჰკრა.

უეცარ ფიქრით რაღაც გულს ართმევს,
ქალი ფორთოხალს ეხლა კანს ართმევს

და ენანება დაბლა დაგდება —
სურს სიმღერისთვის ყურის დაგდება.

ეს მოსავალი იქცა უბედა,
ერთხელ ოცნებამ რაღაც უბედა.

ეხლა წარსული მას ებრალება,
გულიც ხომ ბრაღად არ ებრალება.

აგერ მზის შუქიც ლაფეარდს მიაწყდა,
აგერ ზღვის ტალღაც ნაპირს მიაწყდა.

არაფინ შურით არ ეშურება:
ქალი სახლისკენ მიეშურება.

სხვა ყვავილები

დგომა ვაცისა ცთომია,
შოთა რუსთაველი.

არინჯის ველთ და ყვავილთ იქით
ბოლავს მიღები.

ბათუმს ედება სხვა ვარდები,
სხვა ყვავილები.

ქი არ მივდივართ. ჩვენ მივჭრივართ
ფრთებით და გონით
და არა ორთქლით, არამედ მზით
და ელექტრონით.

იზრდება მხარე ანთებული
ღიღი მნათობით
და არა წლებით, არამედ ღლით
და საათობით.

აქ ბუმბერაზი სქიმავს თავის
ფოლადის კუნთებს,
ბუნებით მიძღვნის ითვლის ლალებს
და იავუნდებს.

ვუშინ მის ნაბიჯს, მოძრაობას
ისევ ძლიერი
არ აშორდება თვალს მოსისხლე
და შმაგი შტერი.

ვერა, მან აქ ვერ იხელთა დრო,
ვერ დასადგურდა,
შემჩნეულ იქნა მოძალადე
და განადგურდა.

გასწიე ფარდები

ახალმან ფიფქმან დათოვა...
შოთა რუსთაველი.

ასწიე
ფარდები.
დაფნა ჰყვავის,
ჰყვავის ნარინჯთ
მილიარდები.

მივიარ,
მოვიარ:
ჩაის ვარდებს ყველა მთები
დაუთოვია!

გულში სხვა
ჟინია...

მე მხნედა ვარ, არავისიც
არ მეშინია!

სიმარჯვის

წელია:

მას მრავალი ბევრი ძველი
გადუცელია.

ქართული
ენების
სწავლის
სამეცნიერო
ცენტრი

IV.

ჩვენი ძველი დროები

მაგრა თუ გესმის, გუშავნი
რა აბლო-აბლო ყივიამ?

შოთა რუსთაველი.

ციხეს ვზი ვზომ შ.ღაღსა,
თვალნი ძლივ გარდასწედებიან.

შოთა რუსთაველი.

რეს—მრავალ გარდასულ წლის
გადასცქერის ნანგრევი,
დრო და ჟამი მას ვერა ცვლის
ქარით ნამინანქრევი.

შემორტყმული წყნარ გორებით
სდგას შოთა ბრგე და მოსული
ქორი ნელა იზმორება
შავი ზღვით წამოსული,
სადაც მწვანე ამალებად
გაშლილან ომოშები,
სადაც ძლევის შრიალებდენ
ჩვენი ძველი დროშები).

კვლავ იზიდავს შუქს აღმაცერს
ქვები და გაგონება.

სხვადასხვა დროს რომ მიაწერს
ხალხის ზესთაგონება.

გაჰქრა ის დრო, წარსულისა
იდუმლობით მოსილი —

მაინც უგუნობს (ქარი მთისა
 მიმოჰქრის მიმოცვლილი —
 სად მარადის სიაღვა
 ნასისხლარ-ნაოშები,
 სადაც ძლევის შრიალებდენ
 ჩვენი ძველი დროშები).

სიმტკიცე და გამძლეობა
 ქვის... და ეს დღე მზიანი.
 არ ეცვლება მზეს მზეობა:
 სხვაა ადამიანი.
 კვლავ მრავალთა და მრავალთა
 გზებია არჩეული
 (ქარით უფრო აშრიალდა
 ტყეების ფარჩეული
 და ხალისით გაიშალა
 ციხის ღრმა ნაოქები —
 სად ელავდა ბასრი ხმალი
 არა დროგამოშვებით,
 სადაც ძლევით შრიალებდნენ
 ჩვენი ძველი დროშები).

და მე ვფიქრობ: ციხეე—ძერავ,
 დრონი მიდი-მოდიან,
 უძველესი ქვის წარწერა
 საფიქრალი როდია.

ხალხი ცოცხლობს—უმაღლესით:
 ის მისწვდა—რაც აღელვებს:
 ხალხთა ძმობა უახლესად
 მერანს შემოაგელვებს.
 ური სცოცხლობს. გადიშალა
 ჭებლის ღრმა ნაოჭები—
 დღეს, გმირულნი, შრიალებენ
 სმამულო დროშები.

ს ი ძ ვ ე ლ ე ი ნ ი

გაკო, ვით გაკო, რა გაკო
 არ საქებელო სმენითა.
 შოთა რუსთაველა.

ახე ვერნების ქვები დიადი:
 რა სიმაგრეა მასში შთართული.
 ო, ეს ჩუქურთმა, ეს იშვიათი
 შეენება, სიერციით შემოკვართული.

იმ საუკუნის, იმ მეთორმეტის
 დიდებას—თამარს რომ აწერს ყველა—
 სიმაგრეები მაღალ ორბეთის
 ძველია, მაგრამ რამ დააძველა?

სხვა ციხეებო, თქვენ რომელ დიდი
ხანის და ჯანის სახე დაირქვით?
აგერ დანდალოს უბოძო ხიდი
გათლილ გრანიტით და მქიდრო კირ-ქვით.

კედლები ციხის აოცებთ მშოსავთ
მძლავრი დულაბით, მტკიცედ ნაგები,
ასე ურყევი ძალით რომ მშოსავთ
გარედან მსხვილი ქვის პერანგები.

არა აშაოდ იგი ნაშთები
წარსულმა აწმყოს შემოაჯარა:
სჩანდი, სჩანხარ და უფრო გაჩნდები
ქვათა მშვენიერ ხმებში, აქარავ!

თამარი ზღვის პირად

მეფემან ნაეი ხომალდი
მოკახმა ზღვისა კიდესა.
შითა რუსთაველი.

ამარმა, აღტაცებულმა
მშვენიერ ზღვის ალაგითა,
ზღვაში ჩაუშვა ხომალდი,
ზედ აღმასები დაჰკიდა

იმ ზღვის ნაპირას, აღმაცერს
რომ მოსდებია მთას და სერს,
იმ კოშკებს, იმ ციხე-ტაძრებს
ხალხი ხომ თამარს შიაწერს.

მოსცურავს ზღვაში ხომალდი.
რა დიდებული რამ არი!
ზღვის პირით დარუბანდამდე
სდგას მშვენიერი თამარი!

ზოთა რუსთაველი ზავი ზღვის პირად

დღედ სიკვდილამდის სიცოცხლე
შებ ჩემი დაგეგმონების...
შოთა რუხთაველი.

რსად სხვაგან არ მინახავს —
მოხიბლული ფერთა ზვავით
რომ პირდაპირ მიდგე ნაპირს
უმცირესი ნიშა ნავით.

მოაცორეებს ნავს მენავე,
ეომება ტალღებს მკლავით,
სევლით კვლავით, სხვა ვარსკვლავით
და სიმღერით გულსაკლავით.

ნაპირს, რასაც საოცარი
სილაქვარდით ავსებს წყალი,
სადაც დაფნის ტყეებია
და მზიური ფორთოხალი,
ნაპირს, რის მსგავსს ზღვათ მავალი
ვერსად ნახავს კაცის თვალი —
გადმოვიდა მოყმე ვინმე,
ამაყი და სახე მკრთალი.

პირველ მუხლი მოიყარა,
 მოწიწებით გადგა შორა.
 თაყვანი სცა მშობელ მიწას,
 რამდენჯერმე ეამბორა,
 კვლავ დაემხო, კვლავ ცრემლები
 სისხლის რუებზე მოატბორა,
 მეღირსათ შენი ნახვა,
 აწც ვინ დაგვაშორი შორა?

ამბობს: ჩემო სამშობლოო,
 ღვიძლო დედავ, ჩემო კარგო.
 დაგიბრუნდი შენი შვილი,
 ვეპე, რაიმე დიდი გარგო,
 გარნა ერთი სიცოცხლე მაქვს,
 მინდა შენთვის გარდაეგო,
 სიბრძნეს—ვეყმო, მოძმეს—ვეძმო,
 საკადრისი მტერს მივაგო.

მე შენ შემქერ სხვა ცხოვრების,
 სხვა გარემოთ უცნობ ზევეში,
 როსმე წყნარი და უღრუბლო,
 ზამბახივით ნაზი ბავშვი...
 ვნახე უცხო მხარეები,
 გადავეშვი სიბრძნეთ ზღვაში,
 ხან სიცხეში, ხან ავღარში,
 ხან გრივალში, ხან ნიავეში.

მერამდენედ უნდა გითხრა,
მშობლიურო, კვლავ, მადლობა
ცისკრისათვის, რასაც დილის
ჰქეია მიმოსინათლობა.

იარისთვის, ჩემს დასისხლულ
ფეხს რომ აჩნის—ვითარ გზობა,
ყველაფრისთვის, რაც არა მაქვს
და ანუ მაქვს: გრძნობა, ცნობა.

აი დიდი, დაბურული
და ზეიადი სჩანს ტყეები.
ზევით, ქვევით ცის ლაქვარდი,
გადაშლილი სიერცეები.
ცად აწვდილი დგას ხეები,
კვლავ კლდეები, სახეები,
ახლო მესმის: ჩონგურები
აშრიალდნენ, ვით დღეები.

რალაც უცხო სიმსუბუქით
მივყევარ სიმთ ოქროს ნავებს,
ნაყოფიერ მინდორთ ნუგეშს,
მზეთა ნუგეშს, ოქროს ხვაეებს.
გმადლობ ზღვისთვის, არე-მარვე!
ამგვარად რომ ააყვავებს
აღმომხდარ მზით, ჩამავალ მზით,
იმ მთვარესა და ვარსკვლავებს.

მე რუსთველი ამა ზღვიდან
შემოვდივარ ჩემს ქვეყანას.
მოიარო სხვა ქვეყანა —
ვერ მოისმენ ამგვარ ნანას,
ხამს შესწირო კაცმა თავი
მხარეს—ედემს ამისთანას...
მის ვეფხობას, მის სიუხვეს,
სიყვარულს და ოქროს ხანას!

მოვიდაო იგი მოყმე
თომე ერთი ბევრსა...

შოთა რუსთაველი.

ლომისა მსგავსო, ძაღ-გულო,
მზეო...

შოთა რუსთაველი.

ედგარ ილიუზიებით
ჭაბუკი მხნედ გზას გაუდგა.
მერე რა გზას, რა შორეულს,
ჩიხვებებით ცრემლ შორეულს

გაბედული განზრახვებით
გადმოვლილსა და ტბორეულს,
ორთქმავალით ხმა გიზგიზა
მაშინ არა თუ რკინიგზა
ჭქონდა მხარეს—შარა გზაც კი
მომავალის ფიქრად იქცა.
მაგრამ განა ქვით ან ლოდით,
უგზოობით, გინდა დროთი
შეეძლო, რომ შეებორკა
მომავალი ვალენროდი? *)
გზა დიდი და დიდებული,
ზეცად კლდენი მიდებული

*) მიცკევიჩის პოემის გმირი, პატრიოტი.

ხელთუქმნელი სილამაზის
 ნაზ-ალ-შემოკიდებული —
 ეს აწვდილნი მალლა მთანი,
 ველ-მინდორნი, ხეობანი,
 შვენებანი ბუნებისა,
 მძლავრი სანახაობანი,
 ეს ცის კიდე და ნაპირი
 ლაქვარდებად დანაფერი
 აღელვებდა ამ ახალ მგზავრს
 და აგზნებდა ყველაფერი.
 მან სიძნელე გზისა ნახა,
 მძლავრი მთები გადალახა,
 სადაც ჯურღმულ-სიბნელეში
 იხსნებოდა ვეფხის ხახა.
 გაიარა ვრცელი გზები,
 სად მარადი მზეა მგზნები
 და მუდმივი გაზაფხულის
 დაუქნობი ყვავილები.
 სადაც ძალა უნებური,
 რაღაც მძლავრი და მეფური
 სულშეხუთულ ხეთა სწრაფი
 ზრდაა გრიგალისებური,
 სადაც მჭიდვ ლიანების,
 როგორც ყვავილიანების
 შუქის მსგავსი გარემოცვა
 არის მთების ტყიანების.

სადაც მწვანე სურო-ფშალა
მიჰქრის, თითქო შეიშალა,
ველურ ვაზებს და ვენახებს
დაუფარავთ ვრცელი ქალა.
სად ფათალო დაქარგული,
სად გონება დაქარგული
გიჟურ სვიის ორომტრიალს,
ტყე დასცქერის თავჩარგული.
სად ბუნება, როგორც ქნარებს,
როგორც ნაირ ხელსაქნარებს
აატოკებს—აამღერებს
ბუჩქნარებსა და ჯაგნარებს.
სადაც ცხოვრობს ის, ზღაპრული
მშვენიერ გზით დაზაფრული
და მაინც მზეთუნახავი,
ნაზი, როგორც გაზაფხული,
იგი, ზილვა მშვენიერი
მთრთოლავი, ვით ყვავილთ მტვერი,
ტყეთა იშვიათობა რამ,
ტყის ხონობი ოქროსფერი.
მიდიოდა მზე ჩრდილებით,
მიდიოდა ადგილებით,
სად მუდმივ დგას ყვავილობა
დაუმჰქნარი ყვავილებით.
სადაც ვარდი და იება --

ეს მუდმივი დაიები,
 ხამთარნიაც ყვავილობენ
 მთვარით ნასამაიები.
 სად ბალებით, თუ ველებით,
 როგორც ალით უნელებით,
 დამთერალია გაზაფხული
 მაგნოლიის სურნელებით.
 სადაც სურნელ-ქრიაშულში
 ჰყვავის მიმოზა და ნუში,
 სადაც დაფნა, ბზა და ტვია
 თრთიან მარად სინაჩულში.
 სად ხედებოდა ქალიშვილებს,
 ალვასებრ რგულთ, მთვარის ჩრდილებს,
 ბაგეთ დაღვიწყარ ღიმილს,
 მშვენიერს და ნაზ პროფილებს,
 გამოხედვის მზისებურის,
 კანის სადაფისებურის
 სითეთრე და ბრწყინვალება,
 ხედვა არწივისებური.
 ვარსკვლავიან ღამის ხედვა,
 ვით ნალველფი ზეცის ქედვა,
 თითქო ცეცხლი ელვარების
 თვით ბუნებას გადაედვა.
 როგორც აუცდენელ-ბადეს,
 შეეძლო ღვალთ სიწყვდიადეს

ამ მგზავრისას დარებოდა
ოცნებათა სიდიადეს!
მაგრამ ძლიერი და სადა
მან საცილოდ ვერ გახადა
ის ოცნება, მომავალს რომ
ხდიდა წარმტაც პოემადა.
ათასგვარი ღელვით გულში,
თვით ნაბადში, არა ქურქში,
მზად საგმირო საქმისათვის,
მიდის იგი პეტერბურგში.

V.

აზარის სილაშვარდესი

ზღვასა შვეულ... მომეგება...
შითა რუხთაველი.

ით პანორამა/
შორეული კოლორადოსი —
თვალწინ იშლება
სიერცე ლურჯი და შორეული,

გადამავიწყდა

ქალაქების ბევრის სახელი,

ადამიანიც,

მრისხანე და ცოფ-მორეული.

აქ კი უღრუბლო და ლურჯი ცაა,

წინ—მოშავალი, ნუგეშის მცემი.

გემიც დაიძვრის, აჰა, საცაა,

აჰა, საცაა დაიძვრის გემი.

ზღვა ბარათებით

ჰკითხულობდა: როდის ჩამოხვალ?

არ ვსურს სიმშვიდე?

მანდ შენ ვილაც თვალს არ გაცილებს!

აგრე ძვირფასი

შენ იმედი რისთვის წაგერთვას:

ჰაეა, რომელიც
 ღუპავს გესლთა ჯიუტ ბაცილებს?
 არა უგულო ან გულდამწყვეტი
 იყოს შენგედრა შენი და ჩემი...
 მოვდივარ... დადგა დრო გადამწყვეტი.
 აჰა, საცაა დაიდვრის გემი.

ბევრი რაშაა,
 მეგობრებო, ამ ქვეყნად კარგი —
 ყველაზე კარგი
 აწ ლაევარდთა არის მშვიდობა...
 ვით პატიმრისთვის:
 საკანიდან რა კი გაიქცა,
 აღარ სურს ცოფი,
 ქარი, წვიმა თუ წყალდიდობა.
 მაგრამ წავიყვან გემს ნაპირ-ნაპირ!
 სად ლურჯი კლდეა და მწვანე თხემი —
 ეხლა პირდაპირ, ქარის პირდაპირ,
 ქარის პირდაპირ სწევს ჩემი გემი.

გეგმი „დალანდი“

მზეთ, თქვენ შუქი მიფინეთ,
ჰაი, რა ავი დარია.

შოთა რუსთაველი.

ამომალეიდა ტამის აღმა ნელმა და
ქურდმა,
ბალი ყელამდე ზამბახებით იყო
ნაბურჩი.

ირგვლივ ეყარა დანგრეულთა ჩრდილთა
ჩუქურთმა,
ბაღს იქით მძიმედ ხმაურობდა ზღვა
უდაბურჩი.

გემით „დალანდით“ მოვდიოდრი

სამშობლოსაკენ
და მთვარისაგან გაღვიძება გულს დარდათ
მქონდა:

მაგრამ სამშობლოს ძველი გზებით ველარ
მოვაგენ,
და არ მახსოვდა: მქონდა იგი, თუ
მომავონდა.

განსენებათა მომძახოდა მრავალი ლანდი,
 შენ და მოსკოვი, პეტროგრადი, ლენინგრადი
 შავი ზღვის სივრცეს მიაპობდა გემი
 და თვალზე მადგა განშორების მსუბუქი
 "დალანდი" მსუბუქი
 ცრემლი.

1918 წ.

მაისმა ისევ მოიტანა ლაქვარდი ზღვები

ნავი იყო, გარს ეფარა
 სამოსელი მრავალკაცი.
 შთა რუსთაველი.

მაისმა ისევ მოიტანა ლაქვარდი
 ზღვები,
 მოგონებათა სიხარული და უხვი
 გრძნობა,
 წამომყვა ზვირთთა მშფოთარება და მზეთა
 დნობა,
 თავს არასოდეს ისე არ ვგრძნობ, ვით გრძნობ-
 ბენ სხვები:

მე განვიცადე ოკეანე, შორი ყინული,
მათი სიმშვიდე, მათი ვრცელი აურზაური,
ჩემს სამშობლოში აღტაცებას ვგრძნობ
მეზღვაური.
ისევ სიმშვიდის სიხარულით შემორკინული.

ისტორიული გეგმი

მზე მოიყვანეს ნავეითა...
შოთა რუსთაველი.

ზარმაზარ კლდეს მიემსხვრა
მაღალი გეგმი,
თავისუფლების, წინსვლელობის
დიდი ემბლემათ.

გარემოების გულდანშულს და
უგრძნობელ ზღვაში
ცხრაას ჩვიდმეტში ჰპოვეს იგი.
მშრომელთ ზეიმით
გამოაცურეს ნავთსადგურის
მჭუხარებაში.

შიაეორვებს და შიუბნობს...
შითა რუსთაველი.

ემო მენავე, შენი ფიქრი
და შენი ზრუნვა
გაუზიარე შენს მეგობარს:
მშფოთაოე ზღვასა.

ნუ შეგაშინებს მისთა ტალღათ
პრისხახე ბრუნვა,
გულს ჩაუკვირდი და მიზეზებს
სხვასა და სხვასა.

ნუ გამაგონებ ნურასოდეს
ჰინგებს მწუხარეს,
ნუ ითვალთმაქცებ, ცხოვრების წინ
ნუ დაეცემი;
დიდი ხანია გზა ბრძოლისაკენ
გადაუხარეს,
შენ მათ ფიქრიდან ისევ ღელვას
გადაეცემი.

ვარსკვლავთ ციმციმი
და ზღვის სუნთქვა როცა დაგათრობს,
ან გაგიტაცებს მყუდროება
დაქარგულ ცისა,

შენი სიმღერა
 სხეანირად გულებს გაათბობს,
 როგორც სიმღერა
 მეზღვაურის და მებრძოლისა.

თქვენაც ტალღებო,
 ეს ოცნება თქვენი ნერგია,
 საჭირო არის,
 თუ არ არის სინათლეთ ღვარი,
 მეტი სისწრაფე,
 მოძრაობა და ენერჯია
 თავიდათავეი,
 დღევანდელ დღეს, აი რა არი!

ქარის პირდაპირ, ქარის პირდაპირ

ხმა დახილვისა შათისა
ჰგაედა ქაერთა ქუხილსა.
შოთა რუსთაველი.

არის პირდაპირ, ქარის პირდაპირ
გავშლით იალქანს, ზღვას
მივეცემით.

მოგონებაში დარჩა ედემი,
ჩვენ მშვიდობიანს გავშორდით ნაპირს.
რადაც არ უნდა დაგვიჯდეს, მარცხნივ.
ქარის პირდაპირ, ქარის პირდაპირ.

იალქანი დაუსხრომელი

სხვაგან ჰქრის მისი გონება...
შოთა რუსთაველი.

ოგორ, მშფოთარებს,
როგორ გრგვინავს თვალუწედენი
ზღვა.

სადაც გრიგალი
არის მხოლოდ ყოვლის მწყრომელი,
ერთადერთს სიბრძნედ
მიმაჩნია, რომ ამ გრიგალთან .

ისე მოეწყო
იალქანი დაუცხრომელი,
რომ ქარიშხალმა
წაიყვანოს სიცოცხლის ნაეი
იქ, სადაც მთელი
მსოფლიოს ბრწყინავს ვარსკელავი.

არგონავტები ახალი დროის

ოქრო, თვალის, მარგალიტი
შვენიერი სანახავად,
ხველგან იღვის, ვითა გორი,
შითა რუსთაველი.

ხალი დროის არგონავტები
მივეშურებით კოლხიდის მხარეს,
ოქროვ, მენ მაინც არ ათავდები,
თუ სხვა გრძნობები მიაქვს სამარეს.

ვით ძველი დროის აგრონავტები,
ვით ძველი დროის აგრონავტები,
მივეშურებით კოლხიდის მხარეს
ახმაურებით და აწავთებით.

ჩვენ არ გვაშინებს ზვირთების ლავა,
დაბრკოლებანი ვარემოისა,
თქვენნი ოცნება ნაპირზე ავა,
არგონავტებო ახალ დროისა.

ბავშვები ზღვის პირად

...უგავს სიცილი
ბროლისა ვარდთათ ფრქვევასა.
შითა რუსთაველი.

ღვა წყნარია ნამეტანი,
თითქო სძინავს.
და ბრინჯაო—ბავშვის ტანი,
მზეზე ბრწყინავს.

მეზადური მოსდებს ბადეს,
ერეოლავს წყალი.
აღტაცებას ბავშვში ბადებს
თევზთ ფართხალი.

გაქანება და დაცემა
ისმის მისი,
ისმის მისი აღტაცება
და კისკისი.

ნაპირებზე თეთრი ნაფი
 ხედავს კარვებს,
 როგორ არხევს წყალს ნიაფი,
 გულს იქარვებს.

იღრუბლება ეფირები,
 ნისლი მთებზე.
 „მგონი, ავდარს ეპირება!“
 სწუხს შეთევზე.

* * *

პირ—ოქრო რიდე ეხვია.
 შოთა რუხთაველი.

რ დაგავიწყდეს ოქროს საღამო,
 არ დაგავიწყდეს მზის ჩასვლა
 ზღვაზე,
 მიზეზის სხვისა და სხვისა გამო,
 გთხოვ, არ იფიქრო მხოლოდ
 ღელვაზე.

არ დაგავიწყდეს პალმა, ლიანა,
 გეტყვი, თუნდ გული ჩემი დამიწდეს,
 არ დაგავიწყდეს ჩვენი ქვეყანა,
 ყველაფერი რომ გადაგავიწყდეს.

ამ სტრიქონებს ვწერ

ქართა აღძრევენ საშინელთა...
შოთა რუხთავეფი.

წერ ამ სტრიქონებს...
ზღვა იღვიძებს, ვით ფიქრი ჩემი,
მის ხერხემლებზე
თვით ზღვისფერი ქანაობს გემი.

ზღვა იშმუშნება,
როდესაც ვწერ მე ამ სტრიქონებს,
თითქო რალაცა აგონდება
და ვერ იგონებს.

უფრო და უფრო
იღუშება ზღვა ტყვიისფერი,
ზღვას მრისხანების
ემატება ტალღა ძლიერი.

მაღლა, სულ მაღლა
იწევს მძაფრი ტალღათ კრებულნი,
ღმუის, ნაპირებს
ეხეთქება გააფთრებულნი.

ღრიალებს, გმინავს,
როგორც ლომის ხაზა გმირული,
დაუნდობელი,
უშიშარი და განწირული.

უსაზღვრო არის
ზღვის ბრაზი და თავგამეტება,
შორეულ მანძილს
გადამტეხი მენი ედება,

დაუცბარიმელი, შემზარავი
მისი განვაში,
ისმის სახეთა მთორუბლეაში,
გეშთა კანკალში.

ზღვაში გადვისვრი ბედითი ბადეს

...მოგვიდე
ხელი წავისა ბავსა.
შითა რუსთაველი.

ღვაში გადვისვრი ბედითი ბადეს,
რომ ოქროს თევზი მოჰყვეს ცბიერი.
მისი დანახვა მრავალჯერ სცადეს,
მე კი ნამდვილად ვარ ბედნიერი.

ზღვაში ჩავაგდებ საოცარს ანკესს,
აჰა, სირენას ამოჰყვა გული,
იგი მომასმენს მშვენიერ ჰანგებს
და მე ნამდვილად ვარ მოხიბლული.

დღე ელავს, როგორც ცეცხლის მადანი.
საღლაც სხვა მხარეს გადნაბტანი
ზღვა დელავს ისევ ხალისიანი,
დღე ელავს, როგორც ცეცხლის მადანი.

მისცურავს გემი, ტრიალებს ზვირთი,
ჩვენ გავაყოლეთ ზომალდებს კვალი,
იქ პოეზიის ფრიალებს დროშა
და დროშებს შურით გასცქერის თვალი.

ზღვის სიშფონია

ზღვათა შევე... მომეგება
ვითა ღვლევა...

შითა რუხთაველი.

ხალი ხმა შემოიჭრა, ვით
ორუბლიდან მთვარის შუქი,
და ჰანგებად დაიღვარა, ვით
სურნელი, ვით ქარბუქი.
ღამის თრთოლვა იდუმალი, გარინდებით ამ
ღროს სთვლემდა
და ნაზი ხმა მის სივრცეში ლივლივებდა,
ლივლივებდა.
თითქო ორთქლად ეფრქვევოდა არემარეს ეს
ცის ხმები,
დასცურავდენ ამ ლურჯ ორთქლში ვარს-
კვლავები, ყვავილები.
მაგრამ ჰანგი გაიზარდა და თანდათან შეი-
ცვალა,
ახმაურდა მასში გრგვინვა და სტოქიის რა-
ღაც ძალი.
ამღროს თვალწინ იშლებოდა ჯურღმულეები
და ხეებები,
იმედთა და რწმენის ზღვაზე მოსცურავდნენ
ნამსხვრევეები.

პანგთ ნაკადში ინთქმებოდა ^{კაცთა უფლი.}
^{კაცთა თქლი,}
 იყო რაღაც საშინელი, იყო რაღაც იდუმალი
 ზღვათა ფსკერზე თითქო ეღვის ^{დაიქცა}
^{ბილიკები.}
 მაგრამ აჰა, სულ უეცრად შეიცვალა ისევ
^{ხმები:}
 ლაქვარდოვან ზღვის სარკეზე გასრიალდა
^{ოქროს ნაფი,}
 ოღნავ დასწვდა წყალს ნიჩაბი, ვით ნიაფი,
^{ვით ნიაფი...}
 მთიდან ნისლი ჩამოცურდა, ნისლი ბნელი,
^{ნისლი შაფი.}
 და გაშალა ზღვის სივრცეზე თმა გიშერი,
^{თმა ნაწნაფი.}
 და ისმენდა ამ სიმღერას, და ტოკავდა,
^{როგორც ნაფი,}
 სანამ კვლავ არ შეიცვალა პანგთა ტალღა
^{მომხიბლაფი.}
 ეხლა თითქო ღრუბელთ ზევით დაოცნებობს
^{ფიქრი წყნარი.}
 ცის ვარსკვლავებს აგროვებს და ზღვას თა-
^{ვაზობს ნიაფქარი.}
 მღუშარე ზღვის ლალ სივრცეზე ნისლად
^{იდგა ის სიმღერა,}

და ტოკავდა ზღვის ქალწულთა მოხიბლული
გულის ძგერა,
მწველი იყო ის სიმღერა, ვით შუადღის
ბრწყინვალება,
სადაც გრძნობა გზას პოულობს, სადაც
ცეცხლი იმალება,
და ისმოდა ეს სიმღერა, და ღვივოდა თვით
ამ ხმაში
და ნარნარად იკაფავდა გზას უსაზღვრო
ქვეყანაში.
იკვალავდა გზას და თრთოდა უსაზღვრობის
სიღრმე—წყლულში,
იკვალავდა გზას და რეკდა გარინდებულ ცის
ჯურღმულში,
ერთხელ კიდევ ჰანგთ კამარა, მიძინებულ
ქვეყნის გულში
მოატარა, მოატარა და გაიბნა შორს
უფსკრულში!

ზოგჯერ ზღვისკენ მივიხედნი,
წარვსდგომოდი ამა გორსა,
ზღვასა შიგან ცოტა რაწე
დავინახე, თუცა შორსა.
შოთა რუსთავედი.

ე ვუკვირდები ამ უძირო ზღვას,
ამ დამშვიდებულს იდუმალ მხარეს...
რას მიმზადებს ის: კაეშანს

დამწველს

თუ სიხარულის სხივებს ელვარეს,
არ ვიცი, არა. ვიცი მხოლოდ, რომ
მძაფრი გრიგალი შიახლოვდება,
ჩემში უსაზღვრო აღტაცებას ეგრძნობ,
ჩემში ძლიერი ძალა გროვდება.
გროვდება, როგორც ერთ კალაპოტში,
მთებში დაფანტულ მდინარეთ გროვა,
მიექანება, მიდის უშიშრად,
არ დაკარგავს მას, რაც მოიპოვა,
და როდესაც ზღვას უახლოვდება,
ამ დამშვიდებულს იდუმალ მხარეს,
ერთს გაიფიქრებს: ზღვა რას უმზადებს —
ბედნიერებას, თუ სიმწუხარეს?

გრიგალის შემდეგ ტყე-ველი

ხლეა გავიარეთ... გავედით.
შოთა რუხთაველი...

ველა დასრულდა, ვით გრიგალის
შემდეგ ტყე-ველი.
განადგურებით სავსე იყო ეს ჩემი
გული.

ცაზე ცურავდა ბადრი მთვარე შუქთა
მფრქვეველი
და ცის უდაბნო—უდაბნოა სევდით მოცული.
მე ფეხქვეშ მეგდო დამსხვრეული სწრაფვითა
ნავი,

მაგრამ იმედი ეხლა სცოცხლობს, კვლავ
მოძიბლავი.
ტალღებს ელოდა—ვით გრიგალის შემდეგ
ტყე-ველი,
ამავე გრიგალს ელოდება დაუძლეველი.

იბობოქრე ცხოვრების ზღვაზე

ქართული

საომარად ატყუებულნი ვართ
ვიყავ მათად გამტყუებლად.
შოთა რუსთაველი.

ბობოქრე ცხოვრების ზღვაზე, ჩემს
ირველივე.
იბობოქრე, მე რა უნდა
დამაკლდეს.

პიტალო კლდეს რას დააკლებს ზღვის ტალღა.
რას დააკლებს ზეირთი გამობრძმედილ
კლდეს.

ბევრგვარ გრივალს დაუვლია ჩემს გულში.
ბევრს ქარიშხალს ურბენია ქეითინით...
ბევრი ტალღა აღტყენილა გარშემო,
დაუსჯივართ შურით, ეკლის გვირგინით.

ბევრჯერ ჩემი იალქანი დაშლილა,
არ მჯეროდა, თუ სადმე გამიყვანდა,
ბევრჯერ-ბევრჯერ მწარედ დავლონებულვარ,
როცა შევლა არსაიდან არ ჩანდა.

ყველაფერი ამ ბრძოლაში დავლუბე:
იმედები, უმართლობის მზილება...
რაც დავკარგე, ხომ დავკარგე სამუდამოთ,
დამრჩა მხოლოდ მწარე გამოცდილება.

და რაც დამრჩა—მას ველარეინ წამართმევს,
ასე მწარედ ბედისაგან განაძეგს
და ეიბრძოლებ სტიქიური გულისთქმით:
რაც დაეკარგე, რას დაეკარგავ იმის მიტს.

იბობოქრე ცხოვრების ზღვავე, ჩემს ირგვლივ
რას გახდები ან რა უნდა დაშაკლდეს...
პიტალო კლდეს რას დააკლებს ზღვის

ტალღა,
რას დააკლებს ზეირთი გამობრძმედილ
კლდეს...

1912 წ.

აწ თავსა მისსა საძებრად
მივსცემ, სად კლდე და წყალია.
შოთა რუსთაველი.

ორს, ზურმუხტისფერ სივრცეს იქით
სანთლები სჩანდა.
დასასვენებლად მიიწევდა იქ მეზ-
ღვაური:

ერთხელ ზღვა გასწყრა, აირია, გაეინიანდა.
ტალღებმა შექმნეს ვაი-ვიში, აურზაური
და გემს უმიზნოდ, საუკუნოდ დააგვიანდა.
მას აქეთია, იალქანი ზღვაზე მიფრინავს,
მისთვის ერთია, სად დახუჭავს ოცნება
თვალებს,
მიუწდომელი სანთლები კი ბრწყინავს და
ბრწყინავს...
ჩოგორ მაგონებს ის სანთლები ჩემს
იდევალებს!

1912 წ.

ლილიან ფრთებით

ზღვასა შევედით ტვირთულნი
ლალითა მრავალ ფერითა.
შითა რუხთაველი.

ჰა, შვენება: ოჰ, ეს ცისკარი
ოცნებამ ბაგით გაგვიანგარა.
შემოგებვია შავი ზღვის ქარი
ლილიან ქარად ბაგე ანკარა.

მოგცა ლურჯი ცა და მინანქარი
გადაგაქცია ლილიან ქარად,
ნუ გვიანდებით, ნუ გვიანდებით,
ემშვება ღამე ლილიან ფრთებით.

ზღვა-ზღვა ცურვით წამოვთქ
 შიშა რუხთაველი
 შიშა რუხთაველი
 შიშა რუხთაველი

ურჯ მთების ზოლი, ლურჯ შთის
 სიერცეში
 შორს, უსაზღვროთ, შორს,
 მიიკლაყნება,

ლურჯი შავი ზღვის ლურჯი ტალღები,
 ლურჯ ტყიან ნაპირს აქცევს, აკედება.

შორს იალქანი მოსჩანს მცურავი
 ლაღად გაშლილი, შორს, გედის ფრთები,
 და დაუცხრომლად ატოკებს ამ ფრთებს
 ხან ქარიშხალი, ხან ზღვის ზვირთები.

იმ გემს ზღვის სუნთქვა გახშირებული
 ხან დაუშვებს ძირს, ხან ასწევს მაღლა,
 მაგრამ არ არის გემისთვის შიში,
 არ არის ძრწოლა, არ არის დაღლა.

ლურჯ მთების ზოლი, ლურჯ ცის
 სიერცეში.

შორს, უსაზღვროდ, შორს მიიკლაყნება,
 ლურჯი შავი ზღვის ლურჯი ტალღები,
 გემს ეხლება და ვაებით სკდება.

ღღვაზე სცურავს ნაფოტივით

ზღვასა შიგან...

შოთა რუსთაველი.

ღღვაზე სცურავს ნაფოტივით
შენი მონა—გული,
დაკარგული იმ მოტივით,
ისევ მონახული.

ვადიშალა ზეცა ბროლად,
შენე მოიყრის ლაღებს,
შენი კარგი გამოქროლა
ისევ სწყურის თვალებს.

მიუვარს ქარიშხალი

...გამოვე ზღვისა პირსა,
შოთა რუხთაველი.

ე იმ ვარსკვლავს არ შეენატრი,
განთიადის შუქით ძლეულს,
მოსწყენია საწყალს ცაზე, უიმედოს.
ფერმილეულს.

არ შეენატრი ყომრალ ღრუბელს, ცას რომ
ფარავს ფრთატივტივა,
ატკივდება ხოლმე გული და ცრემლები
სცვივა, სცვივა.

მე ზღვის ტალღას არ შეენატრი, კლდის
ნაპირს რომ ეტმასნება,
თუ მშვიდია, არ აქვს გული და აღარ აქვს
ცეცხლის ვნება.

მიუვარს მარტო ქარიშხალი, თვალუწვდენელ
ზღვიდან ზღვამდე,
მთიდან-მთამდე, ციდან-ცამდე თავისუფლად
მონაფარდე.

მიუვარს მისი ნანგრევებზე ახალ გრძნობ. ო
შვე... ლხეს...
მასში სცოცხლობს ფიქრთა ჩემთა იდუმალი
აღმაფრენა.

მოდგა ნაპირს ათასი ნავი

მათ ბაღთა პირსა დააბეს
ნავი...

შოთა რუსთაველი.

მოდგა ნაპირს ათასი ნავი,
ო, სიხარულო, იყავ, იდიდე.
გითხრან: სეტყვისთვის დახარე თავი,
პასუხად ცეცხლი შემოიკიდე.

ცეცხლი აღიან ცამდე ავიდა,
ო, შეომარო, ბრძენო, პოეტო,
ყველა ამ ერთი სანახავეიდან
იმ ერთ საყვარელ ნაპირს მოედო.

წყნარი ზღვა

ზღვის პირს მივე. ნავი დამზვდა.
შოთა რუსთაველი.

რუბელი იდგა როგორც ფრეგატი,
ზღვა იყო წყნარი, ცა იყო ლურჯი,
მიმაქანებდა ოცნება ურჩი,
ფიქრებთან, სადაც დადგა ფრეგატი.

შორს ცისარტყელას გამოჩნდა ბურჯი
და იმედების დაანდო ხატა.

ღრუბელი იდგა, როგორც ფრეგატი.

მეოცნებე მოსვენებაზე

ნავსა ჩვევზე, ზღვასა შივე,
ზღვასა შიგან გაველხუდი
შოთა რუხთაველი.

ოგორც სიმღერა, მეოცნებე მოსვენებაზე.

დავიწყებული ჩემი სიმღიდრე
ექლევა ტალღებს და ქანაობს
ქარის ნებაზე

დაცხება ვიდრე.

როგორც ხმაურობ, ოკეანის სივრცეე ზიარო,

ცად იკლავნება ელვის გრეხილი;

შემოეცალა არეს ნისლი რომ გავიარო

და მესიზმრება სხვა ქარტეხილი.

სად ოდესმე მეოცნებე აფრებით

ზღვათავე განვლეს სარკმელნი.

შოთა რუხთაველი.

ად ოდესმე მეოცნებე აფრებით,
ათასფერი იმედით და ზაფრებით
ავასფერის მიმოქროდა ზომალდი
მეზღვაურის სულთან გათანაბრებით.

როგორც ზვირთთა ქაფიანი მოდება,

ფაგოტების მიტაცებდა გოდება,

მთაწებდა უმძლავრესი მუსიკა,
 თმას მიწეწდა ქარის გაბორბოტება.
 დატვირთული მრავალ უამინდობით,
 კიდევ დიდხანს ვიქანავებ კიდობნით,
 ალტაცებავ, სიყმაწვილის დროიხა,
 იქნებ როსმე კიდევ შევხედეთ.—მშვიდობით!
 ის ირღვევა, ის ოცნება ბერდება,
 და ხომალდი ნაპრალებთან ჩერდება,
 საიდანაც მარად ესმის მსოფლიოს
 ზეცის ნგრევა, მიწის გადაფერდება.

შენ ზღვის პირად

...სინათლე
 მთვარისა მოვა ნებასა.
 შთთა რუხთავეფლი.

ენ ზღვის პირად მიდიოდი, მერი,
 სხივქვეშ თრთოდა შენი ნაზი ტანი,
 და გფარავდა მწევანე, სუროსფერი
 ცაცხვისა და ალვის ხეივანი.

შენს ღიმილში მწუხარების ჩქერი
 მოულოდნელ სიყვარულად ეცანი,
 როგორც მთვარის შუქი აღმაცერი,
 როგორც სიოს უცხო მიმობხვრანი,

ამ ღიმილში კარგი, მშვენიერი,
გამოკრთოდა სევდა-კაეშანი,
როგორც სხივზე ყვავილების მტვერი,
ციცქრის ნამით თრთოლვილ-განაბანი.
იმ ღიმილზე, იმ კრთომაზე ვმღერო,
ბანს მაძლევენ ყვავილნი და მთანი,
მერი, ჩემო შორეულო მერი,
შენსკენ მოჰქრის ბედის იალქანი.

ოღრი ზღვა შეხვდა ერთი-მეორეს

...გამოუღუნ ზღვანი
ერთგან მშათ შენაფიცართა.
შთა რუსთაველმ.

რი ზღვა შეხვდა ერთი-მეორეს,
ერთი—ქარიშხლის, მეორე—
მშვიდის.

მათ ალტაცებით განიმეორეს,
რომ დრო ახალი იმედით მიდის.

ფერიულ ნავს სცილდება კორდი,
ამაჟი ლორდი დგას, დროა ძველი:
ბაირონს უსმენს მერი ჩაეორტი
და ფერადებში მისცურავს შელლი.
ტალღები სთვლემენ, ვით შორი ბედი
და ნაპირებთან მისული ნავი,
ზვირთებთან ერთად ოზრავს მიღედი
და პოეზიის დაიძრა ზეავი...

* * *

...ასმით!
ზიღნი ზღვასა ჩაგვიციოდეს...
შათა რუხთაველი.

ღვას საღამო ედებოდა მუქი,
შენ ზღვის პირად სჩანდი როგორც
მუქი,

მე პირველი მახსოვს შენი ნახვა,
გაოცება, მშვენიერი ზრახვა.

როგორც შორი ხომალდების ცქერა,
ვით პირველი გრძნობით გულის ძგერა.

ირხეოდა გამჭვირვალე სული
და მტკიეოდა... და მტკიეოდა გული.

იმ ხომალდებს სამუდამოდ გაჰყვა
გაოცება, მშვენიერი ზრახვა.

ქალაქი წყალზე

ქალაქი გაედეს, მივიდეს
პირსა დიდისა ზღვისასა.
შოთა რუსთაველა.

ქალაქი წყალზე, წარბებშეყრილი
და მრისხანება,
როგორც ქალაქი, დრედნოუტიც
ისე ჩუშია.

მხოლოდ ნაპირებს მოასკდება გამოქანება
და დაწყნარდება, თითქო ლურჯი
აბრეშუშია.

ქანაობს გემი, მიჩვეული გრიგალით თრობას,
ო, ეს დუმილი, დაყრდნობილი ანძების
თაეზე.

ამ ბნელი ღამით ემუქრება კაცობრიობას
ძველს, დახავსებულს ემუქრება სიახლით
სავსე.

* * *
 მაგრამ რა ზღვათა შედარებითა,
 მაშინ ვგრძობა წყნარია.
 შოთა რუსთაველი.

ღვის ზედაპირი გარინდებული:
 და იყო ცეცხლი გულში ნთქებული,
 მშვიდი სუნთქავდა ცა ბოწმებდილი,
 იყო სალამო შებინდებული.

იყო სალამო თვალუწვდენელი,
 ხარობდა ჩუმად სამყარო მთელი —
 თითქოს შორიდან დაბრუნდა გემი
 და გამოცოცხლდა დღე დღევანდელი.

* * *
 შორით ნახნა, მენავენი
 მიდიოდნენ შიგან ზღვასა.
 შოთა რუსთაველი.

ინთო შეება და მძლავრი ლამე,
 აღარ ეშვება სულს სითამამე,
 სტიქიის გრძნებით არ არის შხამი,
 ძლიერბ ხმებით ვიმღეროთ რამე.

მეზღვაურებო, ეს ოკეანე
 მოიბურება ქარივით მწვეანე,
 შენ ხარ სამშობლო ნავთა სავანე
 მონანიხავე და მოთაყვანე.

ელვას ფიკადები

მას წინა ღამით ძალ-უღვის
მზატვარსა ხატვა ხატისა.

შოთა რუსთაველი.

ელვას დაფარულს ალისფერ ბგერით
სიმხურვალისგან ასე ფერმიხდილს,
შენ ესალმები წრფელი სიმღერით,
წრფელი სიმღერით წაართმევ
სიკვდილს.

ირგვლივ ფერადებს შემოიღერებ,
რომ აღსდგეს მზდალი და დაცემული.
დიდხანს იმღერებ, დიდხანს იმღერებ,
დიდხანს იმღერებ გატაცებული.

როგორც მენავემ ძველი სანავე

...სადაცა

სადგურნი ნავთა სჩენოდეს.

შოთა რუსთაველი.

როგორც მენავემ ძველი სანავე,
ვით გულმა გული და მკლავმა
მკლავი,

ისე პირველი ნახვისთანავე
ვიცანი ჩვენი შავი ზღვის ნავი.
ჩემი ყრმობის ხნის, დიდი ხნის წინად

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ამ ნაპირებში, საესემ მწვანეთი,
 იცოდა საჭევ, რა გულმოდგინეთ
 დაეიმეგობრეთ ჩვენ ერთმანეთი.
 ნეტავ ამ ნავში დამაძინა და
 გამომაღვიძა ასი წლის გარე —
 მანახვა: რა მხრით, როგორ ინათა,
 და როგორ ნათობს აქ მზე და მთვარე.

კაცსა მიზედეს საწადელსა
 რას ეძებდეს, უნდა პოვნა,
 მაშინ მისვან აღარა ხანს
 გარდასულთა ქირთა ხსოვნა.
 შოთა რუსთაველი.

მ ქვეყნად დიდი მომავლის მგრძნობი,
 ფრთხილად და მწიროდ,
 დაფიქრებული მიდის უცნობი
 მდინარის პიროდ.

დაბრუნებისას უცნობმა სველი
 ვნა გაარღვია,
 ჭაობი იღვა იქ, სადაც ძველი
 სნების ძარღვია.

ადის ნასიებარ წვიმის ეფუქნი
 და, როგორც წესი,
 პაერს აღავსებს ციების სუნი
 უსასტიკესი.

და ეჩვენება უცნობს მრავალი
 სხვა მოჩვენება,
 ამ ჭაობიდან ამომავალი —
 ჭირი და სნება.

დაგუბებული წყალი ავსილა
დაშლილ თივებით,
ადვას ტალახი, ქვიშა და სილა,
როგორც ტივები.

რა ესერხებათ, სხვა თუ არაა
სასმელი წყალი...
დაფიქრდა იგი, მაგრამ ეს რაა?
ვილაც საწყალი

ღარიბი ქალი ნაპირზე ვდია,
ფერი აქვს ბნედის,
გარშემო ხალხი შემოხვევია
მთელი მიღეთის.

რა მოხდა? ჰკითხა და ახმაურდა
პასუხი ავი:

როგორი დროა, ამ სნეულს სურდა
დაეხრჩო თავი.

სდვას უცნობი. იგი ფიქრობს...

რკალი რკალს ეგარსება,
კრთის ზეირთები და მზეს იქრობს
ბევრზე-ბევრი არსება.

თავს რად იხრჩობს, ხავსს რად ჰკოცნის
ქცეულს ჰუქვის ღვარებად?

დღეს რად იხშობს? ჰა, სიცოცხლის
მართლაც გადაგვარება!

და მიზეზი
უარყოფის—
გულში მწარედ დაგუბვის.
უდიდესი
ზიზლი ყოფნის
და სურვილი დაღუბვის...

რად არ არის
არე-მარედ
ამის მტკიცედ გაგება,
რომ ყოველგვარის,
მოახგარედ
სიცხე, პაპანაქება,
გამურულის
ხელშესახებ
მატერიის ბრალია,
მისი გული,
მისი სახე,
მხოლოდ კაპიტალია!

ვით გრძნეული
ფუტკარი სკას,
მოშხამული სინდისით,
დამსხვრეული
არმია სდვას,
როგორც ქსელი ბინდისა.

ღელავს ჯარა
მშრომელ ხელთა.
რა სურს, ან რა სწყურია?
ვერ მიმხვდარა,
რომ იმ ქსელთან
სულ სხვა დასაყრდენია.

მიიჩქარი,
მაგრამ განა
ეს ქვეყანა ლანდია?
ვერ მიმხვდარხარ,
რომ ეს ხანა
მხოლოდ სხვისთვის ანთია.

სხვა სნება ის,
მოარული,
ვით დამალვა ტყიური
სენსაციის
მოყვარული
პრესსა ყოველდღიური —

რბის, იშორებს
ნაპირ-ნაპირ
მილიონთა შეხვედრას,
ვერ უსწორებს
თვალს პირდაპირ
ტანჯვა-კენესის შეხედვას.

ვილაჯ კენესის?
 დე, იკენესოს!
 თვითმკვლელობა, მკვლელობა...
 მათი პრესის
 ეზო-ეზო
 ასეთია მსვლელობა.

აი ნარგი
 და ტოტები
 მშვიდობიან დღეების,
 მათი კარგი
 წალკოტები,
 მათი ორზიდებები.

სიკვდილის ხმით
 შეიფიფქა
 ეს საამო ვარდეთი,
 თავგანწირვით
 ჰქრება თითქო
 ოქრო შარავანდედი.

ო, რისთვის მკლავე!
 არ ვარ ჩალა!
 სწუხს მღერალი წარმართი,
 რომელსაც კვლავ
 შეეშალა
 პატნასის მისამართი.

ის მოვიდა.

იმ კარებით,
ამნაირი ობლობით...

სიცივით და
მწუხარებით,
ქუჩებით, მოუწყობლობით.

ვარამს მწიკლავს
რა კი შურის
უგონობით დახედა,
ის თავს იკლავს
პასსიური
საშინელი დალითა.

გადაიკრავს
დღე ზეთიანს,
რომელშიც ხსნა არ არის.
ის თავს იკლავს...
ასეთია
ხვრელები კაპიტალის.

გრძნობს უცნობი,
რაც ასეა,
კრიზისი, აგონია,
ყოველგვარი
ფანტაზია
მასთან მონაგონია.

ანარქია...
 პროდუქტები
 პურისა და შაქარის
 აქ ბარგია
 სულ ზედმეტი...
 აქ მყიდველი არ არის.
 ზედმეტს სხვების
 კიდევ გრძნობა,
 მხარეს თუ დარევიან,
 სიცოცხლის კი
 ზედმეტობა—
 მართლაც საზარელია.

დგას გულკეთილ
 წილხდომილი
 ქუჩების ნაგვიანის
 ჩამოფლეთილ —
 დაერდომილი
 ლანდი ადამიანის.

კაცს სდევნიან
 უსიმდიდროდ,
 შიმშილის მრისხანება
 გამოიყვანს
 მაშინ მჭიდროდ
 მრისხანე მოზმანება!

მათ გახვეტენ,
ახალი ძვრით.
ასახლებენ სხვა მხარეს,
მაგრამ სკვრეტენ
მეორე მხრით
უფრო საზარ-უარესს.

მისდევს გოგორს
კაცის ვნება
სჩიჩქნის რა ნაგვის ყუთებს,
ბობლავს როგორც
მოჩვენება
და ველურ ხმით ბუტბუტებს.

ქალი აღბად
იმ ნაპირად
იყო წვიმით დამბალი,
ხვეტდა ხარბად
რაც კი ძირად —
ნარჩენია დამბალი.

ასეა დრო:
ქარხნის ელვას
ვინც შერჩია ალაღბედად,
უმოკლებენ
მასაც ხელთასს,
ის შრომობს უიმედოდ.

არა აქვს მას
გასაქანი,
ჩხვლეტს ცხოვრების ბიწვები
და იფეთქებს
ხან აქ, ხან იქ,
რისხვა და გაფიცვები.

და ვინც აწყობდა ამ გაფიცვებს
არ იყო მგზავრი.
იყო ოსტატი ფოლად რწმენის,
ჯანყის და ზიზღის,
მისმა ბარტყებმა ულმობელი
ფრთები შეისხეს.
რევოლუტია ჰქვია მის გზას,
მრისხანე ჯავრი.

მას კობაჰ ჰქვია, იმთავითვე
იყო ის მძლავრი,
თანაბრად სდევდა განწირულის
ყინვას და სიციხეს,
რაც მოწოდებათ მისთა ქვეყნად
ნავარდი იწყეს —
ამ ქვეყანაზე კაპიტალის
ხდობა არ არის!

VII.

ქლეული სენი

...სენი მე მჭირს რაცა ჭირად.
შოთა რუხთაველი.

მზე სწორად მოფინების...
შოთა რუხთაველი.

თქვენვე ბრძანეთ, რაცა გიმძის
ანუ რაცა გავურნების...
შოთა რუხთაველი.

ს იყო ცხრას მეხუთე წელი,
სუსხი ბნელ დროთა...
ჰქროდა შავი ზღვის ნიავი ნელი,
მსუბუქად ჰქროდა.

შიველ ერთ სახლთან, სად როდოდენდრონს
გაეკრა ჩრდილი.

დავაკაკუნე ფრთხილად, დროდადრო...
ფუჰედ: დუმილი!

ახლო, დარაჯი ბოსტნის და ბალის
მუხა შეენოდა

და მისი ფართო ჩრდილი ვენახებს
გადაფენოდა.

კველგან რატომღაც ეს შემფარავი
მიყვარდა მუხა...

კვლავ კარს შევეხე, მაგრამ არაინ
არ მიპასუხა.

ბოლოს, ვით იქნა გაიღო კარი
 და როს შეველი —
 ძლივს გავარჩიე აქ ბინადარი
 ოთახის ბნელის.

საწოლს კვლავ ჩაწვა ცოცხლად ცხედარი,
 ძალზე ცახცახით,
 მკრთალი, გამხდარი, მკვლე ნამეტარი,
 მიწისფერ სახით...

ის მიყურებდა იდუმალების
 ცქერაში ძგერით —

უზარმაზარი ზღვისფერ თვალების
 საოცარ მზერით.

შემდეგ ვინც ვიყავ ვუთხარ და თანაც
 იმ ერთი დიდი

მიზნის სირთულეს და ამოცანას
 ჩამოვუთვლიდი.

„— მოხარული ვარ, რომ მინახულეთ —
 სთქვა მანაც მშვიდად.

დიდია, რაცა გაქვთ განზრახული
 და ძნელი დიდად.

ჩემს გზას სხვაგვარი, როგორც შენ ხედავ,
 ბედი განაგებს,

მე მიგითითებთ უფრო გამბედავ
 სხვა ამხანაგებს.

თავგანწირული, გამოსადეგი
 ხალხია ყველა!“

სნეული შეერთა: აქ მას სასტიკი
აუტყდა ხველა...

ხველა ედება, ხველამ უმატა,
ახრჩობს ამკარად.

—რა მეშართება! რა დამეშართა!
ჰაერი ჩქარა!—

მიეწვდი ფანჯარას: მშვიდ-ველოვანი,
ცვარში ნაბანი,

ჰყვოდა ბაღში სურნელოვანი
იასამანი.

სულ ახლო, ბინდით ჰაეროვანი
ლატეარდი ფრთებით

იდგა აქარის ბრგე, ეროვანი
მსუბუქი მთები.

შორით მოსილი აღმსებური
სინათლით მდეგი,

შეურყეველი და დიდებული
იდგა ყაზბეგი.

და რა ავადმყოფს ცოტა ეშველა,
ჩონჩხად ქცეულის

მაღალ ბალიშზე ავსწიე ნელა,
მხრები სნეულის.

შეუწეღდა რა მომსკდარი ზღურბლად
მძაფრი სულთხუთეა,
ფერი მიეცა და თავისუფლად
დაიწყო სუნთქვა.

მივეცი წყალი. თვალებში ისევ
აინთო კრთომა,
სიცოცხლის ოდნავ, ოდნავ ღიმილზე
შემდგარი ნდომა.

რაკი ჰაერი შეისუნთქა და
დასცხრა აღმური,
მან საუბარი დაიწყო სადა
და საამური.

სულ მასზე, რაზეც ღელავდა გრძნობა,
ელვარე მზეზე,

რომლით ამყოფს კაცობრიობა,
სულ იმ გმირებზე,

ის ახსენებდა ადამიანებს
მრავალზე მრავალს,

გზებს რომ კაფავდნენ ნარ-ეკლიანებს
სხვის მიერ უვალს.

მხნედ გაჰყავდათ მათ დიდი გზა ძმობის,
გატანის ფესვი,

სიმართლისა და თანასწორობის
გზა უდიდესი.

ის ოცნებობდა ხანაზე, ოდეს
ნაყრდენზე ძმობას,
გზა არ ექნება კაცთ სიბოროტეს
და ძალადობას.

ყველა იქნება ჯანსაღი, ლალი
მოყვარე დღეთა
და აინთება პლანეტა-ბალი,
ჩვენი პლანეტა.

კაცთა გონება გაატიანებს
ქაოსებს წამტანს,
დაიმორჩილებს ყოფნის ბნელ ძალებს
და მიმოფანტავს.

ახსნის ბუნების იდუმალებას,
ეხლა უმტკიცესს,
გამოიცნობს მის ბრუნვას ცვალებადს
და შრავალ მიზეზს.

ეს მისწრაფება მძლავრს და მთლიანებს,
ახალი ქვეყნის,

კვლავ ურყევ, ტიტან ადამიანებს
ამ ქვეყნად შეჰქმნის.

წარმოდგებოდენ რა დროთა მიერ,
როგორც სიმართლე,
ისინი იყვნენ სინათლე, ძლიერ
დიდი სინათლე!

არასოდეს რომ არ დაბნელდება
ძალა იმ მაღლის,

იგი ანათებს, იგი ვრცელდება,
 შუქი სინათლის.
 სხვანი მიჯაჭვულ პრომეთეს მსგავსად
 უცხონი ტორტმანს
 სულის სიმტკიცით უღიადესით
 იტანდნენ კორტნას.
 ამტანნი იყვნენ შხამის, სამსალის,
 ტანჯვის და კვნესის
 სულ იმის გამო, რომ დამრბევ ძალის,
 უბოროტესის,
 წინააღმდეგი ისმოდა მათი —
 კიდითი-კიდე —
 ხმამალალი და მტკიცე ლალადი,
 ცეცხლგადამკიდე.
 ადამიანებს ამგვარ დიდებით,
 სხივით ნათესით,
 კაცობრიობა მიჰყავდათ გზებით
 უღიადესით.
 ადამიანებს ამნაირ დროშით
 არ აქვთ სარჩევი,
 ჩვენი დრო არის ყოველ სხვა დროში
 გამოსარჩევი.
 არა სანატრი თავშესაფარი
 ერთი იმ გმირის,
 ყინვა და სუსხი, თოვლი და ქარი
 იყო ციმბირის.

მას არ ინდობდა, ექვს გარეშეა,
 ქვეყნის დარაჯი,
 ჩუმად ის ეხლა ჩვენს მხარეშია,
 აქ, აქარაში.
 რომ მათი არა ძალა და ღონე,
 მრეკავი ზარა,
 ენერგია და ნათელი გონი
 რომ მათი არა,
 ვინ იცის კიდევ, ვინ იცის კიდევ,
 რამდენი ხანი
 იბატონებდა ძილი, სიმშვიდე
 და ყვავე-ყორანი.
 გმირებს გაჰყვება დროის ეს ჯარა
 ურიცხვს, დაუღვეს,
 ხვალ მოახდენენ, რომ არ მომხდარა,
 იმ სასწაულებს.
 გაიმარჯვებენ ისინი, რადგან
 ხიდი იღება,
 დაუძლეველი მოღვივის მათგან
 ქეშმარიტება.
 მძიმე იქნება ეს გამარჯვება,
 როგორც შეჭფერის,
 ბევრი შხამ-გესლი დაიხარჯება
 ფარული მტერის.
 ახალი ცეცხლი, რომელიც მოდის,
 რასც ხალხი ელის,

დასაწყისია ამ ბრძოლა-შფოთის
აურაცხელის.

მტერი კარგა ხნით ნიღაბს შეირჩენს,
მას ეხერხება.

იბრძოლებს, მაგრამ თავს ვერ გადირჩენს,
გადიჩეხება.

დღეებო, ასეთ გზას იახელით,
ვით მიიჩქარით!

ეხლა მე ვცხოვრობ სხვისი სახელით:
იანიჩარით.

ეხლა შე ვცხოვრობ სახელით სხვისით,
მძიმე ხვედრია!

ცხოვრების გზაზე მრავალ დევიზით
მე შემხვედრია

ჩვენს ქვეყანაში მოღვაწე ბევრი,
მავალი მწყობრად,

რომ მოაქვს თავი მრავალწამებულ
ხალხის მეგობრად.

მე ვიცი მათი სახე ნამდვილი
და ამის გამო,

არ იყო ეს გზა ჩემთვის ადვილი
და სასიამო.

მრავალი ეჭვი, მრავალი რყევა,
მრავალი მახე
მე ვანვიცადე, სანამდე ძლევა
არ დავინახე.
მე სიღიადე არჩეულ გზისად
ვით არ მახსოვდეს
და არ ვადგუხრი ამ გზას არჩისად
მე არასოდეს...“

იგი დადუმდა, დაღლილი თვალი
ოდნავე მიხუჭა,
მკრთალი სინათლის გაბრწყინდა ალი
ბაღს გასწვრივ, ქუჩად,
და მე მანამდე ასე შალულვით,
დაგუბებულვით,
აღტაცებითა და სიბრაღულვით
აღმევსო გული.
— სიცოცხლე მინდა... მაგრამ რად მინდა
ვანაწეალები!—
სთქვა მან სუსტი ხმით და დაიბინდა
ისევ თვალები.
— სიცოცხლე მინდა, რადგან მგონია,
ვარ მისი ჩრდილი.
მაგრამ ჯერ კიდევ მე არ მქონია
იგი ნამდვილი...“

აი, დღეები ჩემი დათვლილი...
 ის საბოლოოდ
 ანარეკლია ყოფნის ნამდვილის,
 მხოლოდ და მხოლოდ.
 ცუდია ჩემთვის ეს გაზაფხული
 პირმშვენიერი,
 ეს შიმშილია გამოსახული
 ის ქარხნის მტვერი.
 ო, შემიძლია კიდევ რამდენი!
 ლტოლვა დიდია —
 ვაკეთო საქმე. მიდიან დღენი,
 დღენი მიდიან.
 სავსეა ჩემი გული და ტვინი
 ხალისით მწველით,
 მისწრაფებითა და ბრძოლის ენით
 დაუღეველით.
 ახ, შეიძლება გახა სიკვდილი,
 თაევგადასავლის
 შეწყვეტა, როცა გზა არის ხსნილი
 ქარგი მომავლის?
 არა, მე წასვლის არა ვარ მდომი,
 ცა გამობრწყინდა,
 არ ვადმიხდია არცერთი ომი,
 როგორც მე მინდა.
 აბლოს ცისკარი ყველა მშრომელის
 არის საამო,

შე კი სამარის კარი მოშელის
სამარადეთამო.

— არა! — შეესძახე მაშინ.

ყოფნა გაქვს ვრცელი,
დიდხანს იცოცხლებ, უნდა იცოცხლო,
იყო დღეგრძელი:

შეხედე, როგორ შრიანებს თხემი
დაფნით ნორჩებით,
მხარე ნამდვილი არის ედემი,
შენ აქ მორჩები.

ამ ლაქვარდ კუთხის ცეცხლი, მზე, წყალი
სივრცედ, ჰაერად
შემმატებია სისხლის და ძალის
ყოველნაირად.

აქ უნდა გვექონდეს გული ჯანმრთელი,
სული სათუთი,

რომ გაჰქრეს სენთა კორიანტელი
შკაცრი, ჯიუტი.

შენ გაიხედავ და აქ კვლავ ნახავ,
მაგარი კუნთით,

კაცს ასი წელი რომ გადულახავს,
ვით ასი წუთი.

დგანან ხეები მრავალწლოვანნი
ტოტების განით,

იგივე მხნე, იგივე გულით ხმოვანნი,
სავსენი ჯანით.

— ვნახოთ. ეხლა კი მასზე ვიმსჯელოთ,

ვინაც უარესს
სხვაზე ბედშია... უნდა ვუშველოთ,
ასე არ არის?

...გაივლი კონცხთან. მიზნად ისახავ
პატარა ფაცხას,

ფაცხის წინ ბაღჩას შენ დაინახავ,
ლამაზს და საწყალს.

იგი ეკუთვნის ხაშიმს. ჰპოვებ მას.
ერთხვი ჩემს სახელს,

ყველა მიგიღებს, ვით საკუთარ ძმას
და არ გაგამხელს.

სტუმართმოყვარე კაცია ხაშიმ,
მასთან ფარულად

ცხოვრობს სტალინიც. ყველაფერს მაშინ
აუხსნი სრულად.

თავგანწირული, გამოსადეგი
იქ არის არე.

და რა კი ასეთ გზას დაადექი,
გასწი, იარე!

მაგრამ... ეს რაა. როგორ დაბინდდა
ოჰ, გულის შატლო!

სული შეხუთვის... სარკმელთან მინდა,
მიმწიე... გმადლობ“.

...იმ გაზაფხულის მძიმე და შავი
ფანჯრიდან არე.

ჰაერი იყო ცივი, უძრავი,
იყო მდუმარე.

ვიფიქრე: სუნთქვა ბალახ-მცენარის

სთვლემს უმოძრაო,

ნუ თუ მშვენიერ მთების ჰაერი
არის ამაო?

ხუთვანა! თითქო სცხოვრობ დროს იქით,
უხილავ შუქით

დრო მიდის ნელა და სისასტიკით,
მაინც მსუბუქად.

უხილავ არსთა მილიონები
ძარღვების კონვით

აბრჩობს კაცს... ვერას ხდება გონებით
და ვერცა ღონით.

და იმ არმიის მირიადები
უსივრცოდ გასტანს,

დარაჯობს ცოცხლებს დაყურადებით,
გულთან, მაჯასთან.

კართან, სახლებში, გარეუბნებში
თრთიან კრებულნი,

მდინარის პირად ჩარჩენილ ფშნებში
ჩასაფრებულნი.

მოაქვთ სასტიკი მათ იერიში,
ყრუა ვედრება,

მათ ვერვინ სჯობნის სიძლიერეში,
გზა იცხედრება.

ლამის სიჩუმემ მოიცვას გული,
შესწყვიტოს ცემა.

მე ვდგევარ მწარედ აღელვებული,
თავზარდაცემა!

მწარე დუმილი... ისევ სულბუთვა,
საათმა დაჰჭრა,

ყოფნისამ, თითქო შესწყვიტა ბეუტვა,
სანთელიც ჩაჰჭრა.

სიჩუმედ მყოფი ამოება
უთუოდ ამ დროს

გრძნობდა სიკვდილის მოახლოებას
მძლავრს, უსათუოს.

მას შემდეგ დიდი ხანი გავიდა
მშფოთარე, ძნელი.

იმ საშინელი სანახავიდან
რა დარჩა ძველი?

არა-რა! შემდეგ, ოცი წლის მერე
კვლავ ვდგევარ სახლთან.

შეჰმატებია სიმშვენიერე:
იგი განახლდა.

ახლა დარაჯი ბოსტნის და ბალის
სხვაგვარად შეენის

მუხა, ამაყი სახე სილალის
და ძაღლის ჩვენის.

ორი პალმაა იქვე დარგული.

ორსავე მხარეს

ფენს ყვავილები ამოქარგული
სურნელს მღელვარეს.

თვითთო ყვავილი, თითქო გულია
და მისი ქნარი:

შეხედეთ რაჩიგ დიდებულია
იანიჩარი!

შეველი. იგი ვიცანი ველარ:
სწორედ ვეფხვია.

— გაოცებული — სთქვა — რაღა დგებარ?
გადამეხვია,

და მოგონებათ დაიძრა ლავა,
თუ ესოდენი

დრომ, ენერგიამ გაანიავა
მრავალი სენი.

მღელვარე გულო, ჩვენ არ ვართ მშვიდად,
ვგრძნობთ სხვა ერიამულს,

ცხოვრება ჩვენი გზათა და ბიდად
ედება მამულს.

დრომ უმართლობას ახადა ფარდა,
მისწვდა ტიალებს

და დროშა იგი, ჩვენ რომ გვიყვარდა,
მალლა ფრიალებს.

მისით სიმღერა ქვეყნად იღვრება
საგაზაფხულო

და არასოდეს არ დაიხრება
ის დროშა, გულო.
ებლა სიკვდილის არ არის ხანი,
არ არის ასე.

გარს სიცოცხლე სდულს. მე ის ვიცანი
ბევრ გმირულ ხმაზე.

სიკვდილი სჯობს თუ სასახელოა,
ვით ამბობს ბრძენი.

ჩვენ კვლავ ვიბრძობებით: ბრძოლის ლელოა
სამშობლო ჩვენი.

VIII.

ხ ა ლ ხ ი — ა მ ი რ ა ნ ი

ეძებს, უძახის, უყვირს,
დღეებზე ლამეთა მთვევლი.
შოთა რუსთაველი.

კლდესა შიგან ქვაბი იყვეს,
ძირსა წყალი ჩანადენი,
ხე დიდრთნი, თვალუწვედენი
მალლა კლდეშდის ანაყრდენი.
შოთა რუსთაველი.

მან ყმამან ქვაბსა მიმართა...
შოთა რუსთაველი.

ქვაბი დახვდა კარ-განხმული.
შოთა რუსთაველი.

იზაზდიან, მოთქმიდიან,
მოსცემდიან კლდენი ხმასა.
შოთა რუსთაველი.

ბორბოტსა სძლია კეთილმან,
არსება მისი გრძელია.
შოთა რუსთაველი.

ხალხი—ამირანი
(ნობათიდან)

I

აგი ზღვის პირად ზეცა კრიალა
აჰა, იალეზს...
დილის სიმებად გაიწკრიალა
და ტყე შრიალებს.

შაგი ზღვის პირის კალთები მწვანე,
ფარჩა და ჩითი,

ხავერდოვანი ზღვა—ოკეანე
შრიალებს დიდი.

გაზაფხულის მზის სიუხვე-სითბო,
ელვა კაშკაში —

ღრმად ჩადიოდა ვით ნელი სიტკბო
დედა-მიწაში.

სიცოცხლე სჩქეფდა, სიცოცხლე სდუღდა,
სიცოცხლე სწვავედა,

იგი წყაროსებრ ამოჩუხჩუხდა
და გადმოზღვავედა;

იგი მიდამოს ციდან ასხამდა
მაგიურ ძალას,

არსებას ყოველს ფრთებს შეასხამდა
 ლაევარდს, კრიალას...
 ურყეველი კლდე გააპო ორად,
 გააკასკასა,
 და აღტაცება მოფინა შორად
 შიწას და ცასა.
 ამოსკდა მიწით ყვავილთა ჯარი,
 ფერად-ღერება,
 გასაოცარი, როგორც ზღაპარი
 და ამღერება;
 მშვენიერ ფერთა მოსკდა დიდება,
 აბიბინება,
 ცვარნამით მოთვალ-მარგალიტება,
 და გაბრწყინვება.
 ისმის ზუზუნის დაუღალავი
 და უღეველი...
 უცებ ამღერდა ამ უთვალავი
 მწერით ტყე-ველი.
 ხმაური ჰაერს ვრცლად მოდებია
 ამ ურიცხვ ჯარის,
 ყველგან, სადაც გზა შეტოტებია,
 ან გზა არ არის.
 მშვენიერება ყველაფერს ნიშნავს,
 მხნედ მოარული.
 მზე და სიკოცხლე ვის გაუთიშავს,
 გზა—მოხარული?

ორივე სიციცხლის ცეცხლით ღვივიან
მღერალი ქნარად,
ორივე ერთი და იგივეა
მარად და მარად!

II

და სოფლის ზემოთ ციცაბო მთაზე —
სად კლდე იწყება —
იფნის შოლტივით მოქნეულ გზაზე
ელერს ასიციება;
კლდეებში, რანიც დახრილან ბნელად,
იმ უშორესი
მთებისკენ ფარას უკანასკნელად
მირეკავს მწყემსი.
მზისგან დამწვარი და შავთვალწარბა,
ცქერა მზიანი,
ამოსვლას მზისას შეჰხარის ხარბად
ის; ეშხიანი,
სვლა—მარდი, მხოლოდ არმქონე ფრთების,
ამ მთების ხატი,
ნამდვილი შვილი მშობლიურ მთების
მგზნებარე რატი,
სახლში ყველაზე მცირეა, მარა,
რა არის მერე?
ბიძის ოჯახში ყველაზე უმცროსს,
ყველას დამჯერეს,

ვვალება, რომ გარეკოს ფარა
 დილა ადრიან,
 ისე რომ შხემაც ვერ ამოუსწროს,
 ვით ინატრიან.
 ის უფროსებმა ამ სისხამ დილით
 ზევით ააგდეს.
 არ დაუწყიათ მასთან ბოდნიში:
 ვინ გადააკვდეს?
 მაგრამ არ ეთელის სიბოროტეში
 ქცევა იმათი.
 არავის გულით კეთილშობილით
 არ ერჩის რატი.
 უარით იგი ვერ აიცილენდა,
 ვერასგზით, წასვლას;
 და შორ ბილიკებს გაუდგა დილით,
 არჩია გაცლა...
 მონახა თავის პატარა გულა,
 ჩააწყო შიგნით
 სამწყემსურში რომ დაჰქონდა მუდამ —
 ძვირფასი წიგნი,
 წიგნი—დეე-გმირის ამირანისა.
 ყველი, ხმიადი...
 არდაყოვნება იცის ხანისა
 და მიდის რატი.

III

სიცოცხლე სჩქეფდა, სიცოცხლე სდღუღდა,
 სიცოცხლე სწვაავდა.
 ისევ ფიქალი გაიპო ორად
 ორბთა და სვაავთა.
 და კლდიდან წყარო ამოჩუხჩუხდა,
 ანკარა ასად.
 და ალტაცება მოჰფინა შორად,
 შიწას და ცასა.
 სიცოცხლე დილის სხივთა კრთომაში
 იყო ძლიერი.
 სულ მალლა-მალლა იწევდა მნათი
 პირ-მშვენიერი.
 თავის თხებს კლდიდან კლდეზე ხტომაში
 ეჯიბრებოდა,
 და სიხარულით ცოცხალი რატი
 ზეცას სწედებოდა.
 დაქანებული ფერდობის მგრძნობი
 არსებით სრულით,
 მგრძნობი სიცოცხლის ძალთა ფარულთა.
 სულით და გულით,
 რატი სულ უფრო გამზიარულდა,
 ვით ცისკრის ეღერა,
 და თავის ზარის მზგავსი წკრიალა
 ხმით დაიმღერა.

მან აღტაცებით იგი სიმღერა
გასცაბა არეს.
მოხდენილმა ხმამ გაიწყვილა
კლდე-ტყიან მხარეს.
ამღერებული დაადგა რატი
პატარა ბილიკს.
ბილიკი უცებ გაგანიერდა —
როგორც გზა—შლილი;
ბილიკის ორთავე მხარეს ზევიადი,
ვით რხევა ჩრდილთა,
სჩანდა ლამაზთა და მშვენიერთა —
ფენა ყვავილთა.
ყელამდე მოსულს ბალახს საძოვარს
არხევდა ქარი.
და მხიარულად დახტოდენ თხები
სწრაფი და ჩქარი.
ნოციერს, ნამით გამოსაწოვარს,
ბალახს სწვდებოდნენ,
და უდიდესი სიამოვნებით
შეექცეოდნენ.
აგერ სადამო დროც მოახლოვდა,
ვით გაშლა ფრთების
სწვდა არე-მარეს გრძელ-გრძელი ჩრდილი
მაღალი მთების.
შუქი დასაველეთ ცაზე დაგროვდა
და შეეთვისა,

კვლავ ამოძრავდა ნიავე გრილი
ხეობებისა.

IV

წყარო, ნათელი—როგორც მთის დილა,
ჰპოვა ანკარა,
გადაფარული ფოთოლ-ნეშოთი,
ღამაზი წყარო.
მხურვალე სახე მან გაიგრილა.
ისეც ცინცხალი.
მოწყურებულმა დალია პეშვით
ანკარა წყალი.
ავავდა ეხლა მისი ოცნება
მთელ ერთ სამყაროს
და მხიარულად შეუდგა სამხარს,
გემრიელ სამხარს.
ო, მშვენიერო, საამო წყარო,
სიგრილის მეფეო,
ო, სიყმაწვილევე, რა მცირე გყოფნის,
რომ შოისვენო;
რომ ყოველ ნატვრას გადააფარო
ცა მონიავე,
მთელი სიკეთე ყოფნა-არყოფნის,
მთელი სიავე.

კარგ გუნებაზე დამდგარი რატი
 გულალმა მიწვა.
 დიდხანს სტკებოდა გარემოს ცქერით,
 ათრობდა მიწა.
 აი, ამ მწვანე შთების გადაღმა,
 აღმოსაელეთით,
 მყინვარს რომ თავი ამოუყვია
 თოვლით ნაკვეთით,
 გიჟი მდინარე მიჰქრის თავდაღმა
 გააფთრებული,
 ბუნება ლალი და გულუხვია
 და დიდებული.
 ძვირფას, ბრჭყვიალა მარგალიტებით
 ივსება არე,
 ელვარებს იგი მთა თოვლიანი
 ცამდე მდგომარე.
 აბრეშუმით და ფერად ჩითებით,
 ზღვა აბრეშუმით,
 ელავს ღრუბლების ელვა მზიანი
 ლოდინით ჩუმით.
 ბევრის გაგების არ ჰქონდა ძალა,
 არ იყო სიტყვა.
 აწ საყვარელი წიგნი გაშალა
 და იწყო კითხვა.
 სხვა სიტყვებში გადაიყვანდა
 მას კარგი წიგნი,

ამოდრავებდა სხვა ქვეყნისათვის,
 სხვას გრძნობდა იგი.
 მომჯადოებელს წიგნი საუბარს
 მასთან იწყებდა,
 უმაღლეს გრძნობებს, გულში ნაგუბარს,
 გაწალღვიძებდა.
 მღეროდა წიგნი გასაოცარი
 იმ ამირანზე —
 დევ-გმირზე, რომელს ყორნების ჯარი
 ხორცს გლეჯდენ ტანზე.
 ვერ შეეხედა ვერრით მზისათვის.
 გულგანაგმირი,
 ამ ქვეყნად ცეცხლის მოტანისათვის
 მიჯაჭვეს გმირი.

V

ამასობაში მთლად ჩამობნელდა
 მთები, ტყე-ველი,
 დადგა დუმილი არეთა ვრცელთა
 დაურღვეველი.
 დაიქროლებდა მხოლოდ ნიავი
 ნელი სისინით,
 თითქო წყაროს ხმა, მონანინავე
 შავი ლოდინით
 შორ ხევის ხმასთან ისმოდა წყნარი,
 ხმა იშვიათი;

ტკბილ მოსვენებას მიეცა ცხვარი
 და ტკბილმა ძილმა დაიპყრო რატი.
 და გადმოფრენა სიზმრის ცბიერის,
 ვარდების ფენა
 სიზმრების, რომლის სიმშვენიერეს
 ვერ ასწერს ენა.

VI

შემდეგ ესიზმრა, თითქო მთებს იქით
 მღელვარე გრძნობით,
 ის მიდიოდა ვიწრო ბილიკით —
 ყოვლად უცნობით.
 გარშემო ლანდნი იდგნენ ციხეთა,
 მთა—გარე-გარი.
 მან მიიხედა და მოიხედა:
 მოექცა მხარი?
 ძლიერ უცხოა, უცხოა რაღაც
 მთა უმაღლესი.
 იდგა სრულიად უცნობ ალაგას
 პატარა მწყემსი.
 თვის საყვარელ მთებს კარგად იცნობდა,
 შეზრდილი არა —
 მაგრამ ამ ადგილს ვერ შეიცნობდა:
 მოექცა მხარი?

ყოფილა მთებში, ყოფილა ტყეში,
 ბევრჯერ ყოფილა;
 ეს ადგილი კი, ო, თავის დღეში,
 ეს სამყოფელი,
 ჯერ არასოდეს თვალს არ ენახა;
 და ახალ გრძნობის
 სახეზე 'შიში' გამოესაბა:
 შეუცნობლობის.
 ესიზმრა: მის წინ უფსკრული შავი,
 გაიპო, ბნელი.
 უძირო რამე გამოჩნდა ავი,
 ქვევით—ქვესკნელი.
 უზარმაზარი კლდეები ისე —
 ავად ნაზრახი,
 გადმოწოლილნი იყვნენ, ნაპირზე
 ვადანასახი.
 თითქო ეხლავე, აი ამ წამში,
 მოსხლტებშ, განა,
 გადმოინგრევა და წავა ხრამში
 მთელი ქვეყანა.
 და გაიფიქრა რატიმ: ო, ბედი!
 რა ამბებია!
 შენი ქირიმე, აქ სად მოვედი,
 ან რა მთებია?
 სიჩუმე იყო, სდუმდა ყოველი
 მთა, საძოვრები.

არც აბლობელი, არც უცხოელი,
 არ სჩნდა მცხოვრები.
მაგრამ, აი, ჯერ გასაოცარი,
 ჩუმი და ფრთხილი —
რაღაც მოესმა ხმაური წყნარი,
 უცებ შემკრთალი.

VII

რაღაც ჩურჩულის ხმა კვლავ მოესმა
 მახვილი, მქვევრი.
თითქო არსებამ უახლოესმა
 გასწია ტევრი,
შექმნა შრიალი და ფაჩა-ფუჩი
 მწვანე ქათიბის,
რაღაც უსაგნო, რაღაცა ურჩი
 გაზვიადების.
ეგონა კლდე-ღრეთ, მოკლებულთ სიცხეს,
 აღახუნეს თვალი,
და ერთმანეთში ჩურჩული იწყეს
 რამ იღუძალი.
ლამე ჩუმია, ლამე შავია,
 არც ნიაფია.
მაგრამა, ო, ეს რაღა ზეაფია?
 რა ამბავია?

გხლა კი სრულად ცხადად მოესმა
მხოლოდ ერთხელი
ჯერედ ყვირილი და მერე კენესა
გულგამჩნეხელი.
კენესა და ოხვრა ადამიანის
მოესმა ცხადად...
აი კიდევ ის, აი კიდევ ის
ვინ გამოხატა
ეს კენესა მწარე, ეს მძლავრი შფოთვა
მაწყევლარ ბაგის,
სულ ახლო კლდიდან რომ მოისმოდა —
ვით ღელვა შმაგის?
რატიმ იფიქრა: არაა შეხი —
ტყვიელთა ტეხა.
აღბად, კლდით ვისმეს დაუსხლტდა ფეხი,
გადმოიჩეხა.
ამ ფიქრით მალე მღელვარე რატი
იქით გაქანდა,
სად ხმა ისმოდა. იყო წყვედიადი
და არვინ სჩანდა.

VIII

ესიზმრა: თითქო რაღაც ძალა მას,
ძალთ უმჯობესი,
ეწეოდა და უჩვენებდა გზას.
"შეფიქრდა მწყემსი.

აი გახსნა რაღაც ხვეული
უზარმაზარი.

აი გამოჩნდა კლდე გარღვეული,
შიგნით საზარი —

ყოველად საზარი სიბნელე იდგა,
ყოველად მგლოვარე,

გმინვაც ისმოდა აი ამ კლდიდან,
ამგვარად მწარე.

რატის ფიქრები შიგნით მიჰქრიან:
ვინ კენესს, ვინ არი?

რატის აქ დიდხანს არ უფიქრია,
გადაელო ნარი —

ელვასებრ კლდეში შეეჭრა რატი.
რასაც ელოდა

არაფერი იქ არ იყო ცხადი,
ისე ბნელოდა.

ყრუ სიბნელეში იწყო ფათური,
კლდეს ეხვეოდა.

რაღაცა ძალა ანდამატური
კვლავ ეწეოდა.

წინათგრძნობებმა დაიწყეს გულში
ხშირ-ხშირი ფეთქვა.

უცებ, დიდ, ფართო გამოქვაბულში
შემკრთალი შედგა:

ქვაბურს სინათლე სდიოდა მალღლით.

ოდნავი მადლით,
 იფინებოდა ურკვევლად, დაღლით
 მკრთალი სინათლე.
 ამ უჩვეულო, უცხო ალაგას
 შესდგა, გაშეშდა.
 და სანათური სინათლის ლაქას
 ათმაშებდა —
 ზედ შუა ადგილს, სანათურს გასწვრივ,
 ტანჯვაში ნალეს
 თვალების ელვა მძლავრი და ბასრი
 შეხვდა მის თვალებს.
 და ამ დიდ კლდეზე სახე ვნებული,
 მცქერალი ტანჯვით,
 გაუკითხავად მიმაგრებული
 მაგარი ჯაჭვით,
 იყო უცნობი, სიზმარეული,
 კლდეს, ახალგაზრდა...
 სახეზე დაღად აჩნდა ხვეული
 ნაწამებ აზრთა.

IX

რა ტანჯვის, სახეს, ეხატებოდა
 სასტიკი დალი!
 სახედ სინათლით ოდნავ კრთებოდა
 ნაგრძნობ-ნანახი.

და განიერი მისი შხარ-ბეჭი,
 მთელი სხეული,
 თრთოდა ტანჯვათა დიდ სიქარბეში
 გამომწვედელი.
 გამოიხედა რა ვეფხვის თვალით,
 ჯაჭვი იძია;
 საოცარ ძალით, საშინელ ძალით
 წამოიწია,
 მაგრამ ჯაჭვები იყვნენ მაგრები,
 მტკიცედ კვეთილი,
 თითქო უხილავ ძალთმონაკრებით
 გამოქედილი.
 დამსხვრევის ნაცვლად გულუშმადური,
 შეურყეველი,
 ჯაჭვთა გამოსცეს ხმა ჩხარაჩხურის,
 დაუძლეველი.
 კვლავ კენესას იძას, ყრუ, უდაბური,
 სისხლით სოველი —
 იმეორებდა ბნელი ქვაბურის
 კუთხე ყოველი.
 აქ ყოველ კუთხეს დაკროდა დაღად
 მძიმე წვალება.
 რატის უეცრად მოესმა რაღაც
 აშრიალეზა.
 სანათურიდან ზევიდან ქვეშა
 ფრენა საზარი,

ტყვის სიმძიმით ძირს ჩამოეშვა
უზარმაზარი,

უზარმაზარი, რაღაც ვეება —
სასტიკი ძერა...

მოკუმშა ფრთები და კაცს შეება
ვით ბედისწერა.

და დააფრინდა ის გააფთრებით
გულმკერდზე ქაბუკს.

ის წრიალებდა და მისი ფრთები
აგავდა ქარბუქს.

და მან ნისკარტით თვისით მაგარიტ,
კლანჭებით თვისით,

უუმიდაფრესი გრდემლის მაგვარიტ
უუსწრაფესით,

დაუწყო ხორცის წიწკნა და გლეჯა,
გლეჯა და წიწკნა,

შეუბრალებლად დაუწყო ქენჯნა,
შველა არ იქნა.

და მოანკარე სისხლი თქრიალიტ
გადმოსკდა მკერდით.

შესაზარი ხმა კენესა-ზრიალიტ
ისმოდა გვერდით.

X

რატი ვაების იყო მცქერალი.

ეს მწარე გმინვა,

წამების გმინვა აუწერელი
ვერ მოითმინა.

და რაიმეს სხვას რომ გახდა ვერას,
გაცეცხლებული
ზიზლის დახილით მივარდა ძერას
გააფთარებული.

შეება მედგრად, არ დააცალა,
ხერხით უტევდა;
რაც კი გააჩნდა ღონე და ძალა,
სცემდა და სწევდა.

დაუნდობელი ბოროტი თავის
მოტრიალებით,

ძერამ თავისი გულგამგმირავე,
ბასრი თვალებით

შეხედა რატის და გაოცებით
წაუხდა თვალი,

თითქო რაღაცა ბოროტ ოცნებით,
უცებ შემკრთალი;

ნასში იღუმალ შიშმა იალა,
ქარბუქის მღები

უცებ გარინდდა, კელავ იფრთხილა,
გაშალა ფრთები,

გაშალა ფრთები საშინელ რხევით
და ცერა-ცერა

სანათურითვე ავარდა ზევით
დამფრთხალი ძერა.

რავი დამშვიდდა, მოსინათლობის
 მზერა ნათელით,
 თვალით უსაზღვრო დიდი მადლობის
 გამომხატველით

ქაბუკი იგი გასაოცარი
 მას უცქეროდა,
 თითქო წამების მისი საზღვარი
 ისევ სჯეროდა.

უიმედობის, მუხთალი ბედის
 მტანჯველი სევდა
 გაჰქრა და ისევ დიდი იმედის
 სხივი გამეფდა.

ისევ გამეფდა მადლიან სხივის
 ელვარე ბზინვა
 და ტანჯულ სახეს მისი ლივლივის
 ცა მოეფინა.

შეხედა რავის. წამების დიდის
 კვნესა შესწყვიტა,
 და უთხრა ყმაწვილს საოცრად მშვიდი
 და წყნარი ხმითა:

-- ო, გულკეთილო, ოჰ, გულკეთილო
 და კარგო ბავშვო!

ბედმა, რომელმაც აქ ჩაკეტილი
 გული ჩაახშო,

იმედის სხივი რომ არ დაინდო
 და მომცა დაღლა,
 ჩემს ტანჯულ სულში ისევ აინთო
 იგი ხელახლა.
 თუ შენ გსურს მართლაც, დამხსნელო ჩემო,
 შენ შეგიძლია
 გაფანტო, რაც კი ჩემს გარეშემო
 ბნელი ნისლია.
 და სამუდამოდ გაჰფანტო ბნელი,
 დამიხსნა, რათა
 მეც ძველებურად ვიყო შშველელი
 ერთა და ხალხთა.
 — ნეტა ვიცოდე, — შესძახა რატიმ —
 შენი იმედი
 მსურს გავამართლო... როგორ და რათი?
 ვით? რაიმეთი?
 მიბრძანე, რა ვინდ არ იყოს რთული,
 თუ შეშეძლება,
 მუდამ და მარად მზადა ვარ, გული
 არ შეშეცვლება.
 მინდა გიშველო, მაგრამ აბა მე
 რა გამეგება?
 გემუდარები, მიბრძანე რამე,
 გიხსნა ეგება.
 მე ვარ უბრალო, მე ვარ საწყალი,
 პატარა მწყემსი.

არ მბაღია მიწა და წყალი
რამ უმეტესი.

და ყველაფერი, რაც კი დღემუდამ
მე მბაღია,
რასაცა ხედავ: მხოლოდ ეს გუდა
და ნაბაღია.

არც არა ცოდნა შემცნობი ყოვლის
რამე მელირსა,

არცა ვიცი რა, გარდა ცხერის მოვლის
და სიმღერისა.

XII

— გმადლობ, ძვირფასო ჩემო პატარა,
დიდი გაქვს გრძნობა.

რა ბედმაც შენ აქ შემოგატარა,
მასაც მადლობა.

სიკეთეს შენსას, ნახულს ამ კლდეში,
ქარგად გახსოვდეს,

არ დავივიწყებ მე თავის დღეში,
ო, არასოდეს!

თუ რომ უბრალო რამეს ეცდები...
თავს არ გაცოდებ...

ხედავ ა, იმ ჯაჭვს? თუ რომ შეწევდები
და მომაწოდებ

ასე საშინელს, ასე უმტკიცესს
ბოლოს ჯაჭვისას,

გარდუვალ მიზეზს, საზიზღარ მიზეზს
ჩემი ტანჯვისას.

ბოლო იმ ჯაქვის, მიბმულის ქიმზე,
ვრცლად მოოჭვილი,
მინდა ხელთ ვიგდო, მაგრამ მე ისე
ვარ შებოჭვილი,
რომ ვერჩანაირ ვერ სწვდება ხელი.
მსურს ხელთ ჩაგდება
მე იმ ჯაქვისა. შეუძლებელი
რამე კი ხდება.

ბოლოს ჯაქვისას როგორმე ისევ
თუ ხელს ჩავავლებ,
მე მეშველება, მე თავს ავიწყებ,
და სულს არ დავლევ.
მე თავს ავიწყებ და მოედება
ბოლო, ვით სიზმარს,
დაუსრულებელ კლანჭის შეხებას,
კორტნას საზიზღარს.

XIII.

მივარდა რატი ჯაქვს გზნება-მალი,
სწრაფლ აარწია;
ასწია, რაც კი შესწვდა ძალი,
და ვერ ასწია.
სუნთქვას უმატა და მოუხშირა,

ასწია. ბოლო

ძლივ-ძლივას ტანჯულ კაცს გაუშვირა
იმ ჯაქვის ბოლო.

ვაგლახ! ის ჯაქვი მოკლე აღმოჩნდა:
ქიმსაც ძლივს სწვდება...

მიჯაჭულის ხელს ის თითქო მისწვდა
და ველარ სწვდება —

— ოჰ! — დაიკვნესა და ხმამ ლოდების
ვით თავკვლა, წყვეტა

გაიმეორა: — ნეტავ როდემდის?
როდემდის ნეტა?

როდემდის უნდა ვიტანჯო ასე
მსხვერპლი მკვლელობის?

როდემდის უნდა ვსეა მწარე თასი
დაუხსნელობის?

საუკუნენი სცვლიან ერთმანეთს
დღეს და საღამოს,

საუკუნენი გვანან ზმანებას
დაუსაბამოს.

ჩემს ნაცვლად ქამი აქ ვერ დაებას
წყველა, ვაება!

ბოლო არ უჩანს ამ შავ ვაებას
ვით უკვდავებას.

მომიახლოვდი, მომეცი ხელი,
კეთილო ბავშო,

დამიგდე ყური, თუ გსურს ეს ბნელი
 გამირიერაეო,
 იცოდე, ჯაჭვის მე იმის ბოლო
 როგორმე უნდა,
 როგორმე უნდა იელთ მოვიყოლო,
 რად ღირდეს თუნდაც...
 მაშინ დავამსხვრევ ბორკილებს მწყრაღად,
 განჭრეს ღრუბელი.
 თავისუფალი გავხდები კვალად
 თავისუფალი!
 იცოდე კიდევ, შენ ამას გარდა,
 ის ჯაჭვი მთელი
 რგოლთა ერთნაირთ და თანაბართა
 იყოს შემცველი.
 და უსათუოდ არაბა სხვაის:—
 უძველეს რკინის...
 სწორედ ამგვარის და ამნაირის:
 გამოკვეთილის.
 აგროვე ყველგან ის ძველისძველი,
 რკინეულობა,
 სადაც კი შეგხვდეს—კვალწაუშლელი
 აჩნდეს ძველობა
 და ერთი ჯაჭვი, ჯაჭვი მაგარი
 შენ გააკეთე,
 სწორედ ამ სახის, სწორედ ამგვარი,
 სწორედ აგეთი.

და მტკიცე, რგოლით რგოლს მიმდევარი
მიეცეს შადლი,
გასქედე ჯაქვი, სულ ნახევარი
რომ იქნეს აღდი,
მომიტან მას აქ, მაგრამ გაფრთხილდი:
თრთის ქვეყნის თვალი,
არვინ არ უნდა შეგიტყოს ტვირთი
ეს იდუმალი:
და ეს ამბავიც არვინ შეგიტყოს
მსმენარემ თარსად,
არ შევხვედრივართ არასდროს თითქოს
ერთმანეთს არსად.
არავის თვალმა არ უნდა ნახოს
ეს არემარე,
გამოქვაბულში არ განიზრახოს
შემოვლა გარით.
აქ მიჯაჭულის წამების ნახვა
შენს გულში დარჩეს,
ცუდათ ჩაუვლის სხვას იგი ზრახვა —
ის ვერ გადარჩეს!
ჩვენი პირობა იქნება მტკიცე
ხმა ძმათა თქვენთა.
გელი. ეხლა კი გამოიღვიძე:
დროა, გათენდა“.

როს გაოცებულს რატის უეცრად
 გამოელევიდა,
 გარშემო ნისლი ეხვია ზეწრად,
 იგრძნო ეს მიწა.
 მაშ ეს... ეს იყო (რავი მთლად თრთოდა)
 მხოლოდ სიზმარი?—
 გამოღვიძებულ მთებს მოჰფენოდა
 მბზინავი ცვარი,
 ამოსულიყო გაცოცხლებული
 მთებიდან მზეცა,
 ანთებულიყო აღმოდებული
 ლაყვარდი ზეცა.
 შეხედა, მაგრამ იქ ახლო-მახლო
 არ იყო ცხვარი,
 მაშ ეს, ეს იყო სხვა სამოსახლო?
 მხოლოდ სიზმარი?
 კვლავ აღელვებდა ფიქრთა კრებული,
 რაც სიზმრად მოხდა,
 წყაროს კიდიდან გახარებული
 მარდად წამოხტა
 და შურდულივით გაეშვა ცხარი,
 მახლობელ გორას:
 ეჰ, წასულიყო, ძლიერ შორს ცხვარი,
 ძალიან შორას!

უფრო და უფრო იგი ბილიკი
 ვიწროვდებოდა,
 თავისუფალი მანე სირბილი
 ძნელი ხდებოდა.
 ბილიკი უფრო მოკლე ეძია,
 უფრო ფერადი;
 მაგრამ ცხვარს მაინც ვერ დაეწია,
 მგზნებარე რატი.
 უეცრად შეერთა: ამ მოთების იქით,
 ამავე გრძნობით,
 ის რომ ვიდოდა ვიწრო ბილიკით,
 თითქო უცნობით.
 ო, ეს ადგილი, სწორედ ეს ნიში
 სადღაც ენახა.
 გაკვირდა რატი, სახეზე შიში
 გამოესახა.
 აგერ იმის წინ იგი მოწამე,
 უფსკრული ავი,
 ჩაფერდებულნი უძირო რამე,
 და შავზე-შავი.
 აგერ იგი კლდე ახსოვს თუ არა
 უზარმაზარი,
 ასე საშინლად რომ გადამდგარა,
 ხრამზე საზარი?
 თითქო ეხლავე, აი ამ წამში
 ორომტრიალით

გადმოინგრევა და წავა ხრამში
ხრიალ-გრიალით.

რატი შეფიქრდა ძლიერ: ო, ბედი!
ახეა განა?

შენი ჳირიმე აქ სად მოვედი,
რამ მომიყვანა?

XV

ეხლა კი ცხადად, ძალიან ცხადად
მოისმა, სხვისი,

გადაქცეული ვერცხლის ნაკადად,
წრფელი კისკისი,

უცხო კისკისი. შეფიქრდა დიდად —
სხვას არას გრძნობდა.

სულ ახლო, ახლო, აი იმ კლდიდან
გამოისმოდა

ახმოვანება ეს მზიარული
მეტად, ძალიან...

იფიქრა რატიმ: ეს დაფარული
მწყემსის ქალია

და ეშმაკობის ბადით ნაკერი
ქსელია წინა...

მწყემსი გოგოა, სხვა არაფერი
და არაფინა...

ამ ფიქრით იქით გაქანდა რატი,
ხმების გიზგიზზე —
სადაც ისმოდა ხმა იშვიათი,
ხმა მოკისკისე.
თითქო რალაცა დიდი ძალა მას
ფრთხილად, ბუნებრივ
ეწეოდა და უჩვენებდა გზას,
ძალაუნებრივ;
აი, გაიხსნა სურო-ხვეული,
მწვანე ნაპირი.
აი, გამოჩნდა კლდე გარღვეული,
მოპირდაპირე.
მაგრამ შიგნით კი სინათლე იდგა —
დილას რომ ახლავს,
კისკისიც სწორედ აი იმ კლდიდან
ისმის ხელახლა.
რატის ფიქრები შიგნით მიპქრიან,
სცადოს საცდელი...
რატის აქ დიდხანს არ უფიქრია
რამ განსაცდელი,
ყოჩაღად კლდეში შეიჭრა ის, ვით
კორიანტელი...
და ყველაფერი შეიქმნა, მისვლით,
დღესებრ ნათელი.

მზიანი იდგა მწყემსი, გოგონა
იმ ადგილების,
და ხელთ ეჭირა ლამაზი კონა
მთის ყვავილების.

XVI

ისეთი იყო ეს ქალი მწყემსი
ლამაზ მთა-გორის,
როგორც ვარსკვლავი ულამაზესი
ვარსკვლავთა შორის.
ღუმულის შემდეგ:—რას ეძებ შენა?
ჰკითხაედა რატი.
და საუბარმა დაიწყო დენა
ფერად-ფერადი...
— შეც დილიდანვე გამებნა ცხვარი —
განაგრძო გოგომ —
ხომ არ გინახავს სადმე მძოვარი?
არ ვიცი, როგორ...
არა? მაშ მოდი, ვეძებოთ ერთად.
ისინი გროვით
აღზად, საძოვრად გავიდნენ ფერდად...
მაღე ვიპოვით.
ხელი ხელს მისცეს და გამოვიდნენ
ფერადი კლდიდან,

რომელსაც გული ჯერ ისევ კიდევ
 ხლაპრულად ხდიდა.
 კვალ-დაკარგული იქვე იპოვა
 ორთავემ ფარა,
 ორთავე იმავე, უცხოდ სახსოვარ,
 კლდეს შეეფარა.
 და უცქეროდენ თუ როგორ ჩქარი,
 სწრაფი და მარდი
 სძოვდა ნოყიერ საძოვარს ცხვარი
 მელგრად მიშმართი.
 — მაყვალა, — ჰკითხა რატიმ, — მითხარი,
 რად არის ასე,
 შეხედე — შენი და ჩემი ცხვარი
 გაშლილა მთაზე.
 ნამიან ბალახს, რომ ერთად სძოვენ...
 უყვართ მთა, ჭალა...
 მთაში რა ნახე, ანუ რა ჰპოვე
 მითხარ, მაყვალა!
 — რატი, — მაყვალა ამბობს, — მგონია
 შენ ახალს ელი,
 შენც ალბად, ბევრჯერ გავიგონია,
 ამბავი ძველი —
 შთამომავლობით, შთამომავლობას
 სიტყვა — შაირი
 გადასცემს: არის ძველთაგან ცნობა
 ასეთნაირი —

სამშობლოს ჩვენი სანაპიროდან,
სად სჩანს მთის პირი,

მიჯაჭულია უძველეს დროთგან
ის, გმირთა-გმირი.

გმირთა-გმირს დიდი, ბოროტი ძერა,
მგესლავი თვალი,

თავს დასტრიალებს, ვით ბედისწერა
გარდაუვალი.

ტანჯვით სავსეა თვალი მზირალი
მიჯაჭულ გმირის,

სახელად ქვია მას ამირანი.
ტყვე გასაჭირის —

სცდილობს როგორმე რომ მოიშოროს
ბოროტი ძერა,

სამაგიერო მიუზღას ბოროტს;
მას გულით სჯერა,

რომ მიეცემა რამე წამალი
ხალხს უებარი,

ბოროტი სულის გადანამალი,
ის წმინდა კვარი.

— მაყვალა, მერე გჯერა ის ძერა?
გჯერა ის კენესა?

— რატი, რას ამბობ, ძლიერაც მჯერა
და შესმის დღესაც.

რატი გაფითრდა, მას გული უცემს
სწრაფვ გაძალებით.

ისევ ხმა რამე მოისმა უცებ
აზრიანებით,
ჯერ არსმენილი, საშინელი ხმით,
კლდემ იგრიალა.
კლდე შეირყა და მცენარენი მხრით
შეიტრიალა?

ხმა საზარელი ხეთქვით მოვარდა,
აღიაქოთით.

უზარმაზარი კლდე გადმოვარდა —
როგორც ნაფოტი.

და თვალუწვდენელ ხეეში დაეშვა
ქარივით მყარი.

ხმიდან ხმა, მთიდან მთას გადაეშვა
დაუფიწყარი.

ყოველი მხრიდან ხმა მოსცა მთამა,
გულით აღმოხდა,

და დიდხანს ჰქუხდა არე-მიდამო:
ცხრომა არ მოხდა.

გაგრძელდა იგი გრიალი, გრგვინვა
დიდხანს და კვალად...

შიშით მაყვალამ ერთი შეჰკივლა,
შეერთა მაყვალა.

და მეგობარ მწყემსს მიეკრა შიშით
პატარა მხარზე,

შესცქეროდა მას სხვა ანგარიშით,
თვალი მოაზრე.

— მაყვალა, მერე გჯერა ის ძერა?
 კითხავდა რატი.
 --- რატი, რას ამბობ, ძლიერაც მჯერა,
 მჯერა ვით ხატი.
 შენ კი არ გჯერა? მითხარი რატი,—
 კითხა მაყვალამ.
 რატი შეკითხვით შეკრთა ცოტათი,
 მაგრამ მძლე ძალამ
 მზნედ უბასუხა: „განა არ ვიცი?“
 თან გაიფიქრა —
 „მე ხომ... ამირანს მივეცი ფიცი!
 მაგრამ... ვით გითხრა?“

XVII

ზღვისპირად, ქალაქს ჩამოდის რატი...
 ღელვა ქოჩების,
 შფოთი მრავალი, მრავალფერადი,
 არდაყუჩების...
 ის სამკედლოში მუშაობს თითონ
 დაუზარელი,
 გავარვარებულს ამზადებს ლითონს,
 სკედს აჩქარებით.
 ეღვარებს ქურა, რკინა მზადდება
 ნახშირის სხივის,
 გახარებული გამონათება
 აღისფრად ღვივის.

ძალას ედრება მსგავსსა ზესთა ზეს
 ცეცხლში ლითონი,
 ვაფარვარებულ აგვისტოის მზეს,
 აგავს ლითონი.

ჰფეთქავდე ასე, აენთე ასე,
 ო, ჩემო გულო.

რკინა საქმეა სიცოცხლით სავსე,
 საგულდაგულო.

მისი, რომლისგან დღე არ ფერხდება,
 ქრეოლა იწყება,
 არ შეიძლება, არ მოხერხდება
 გადავიწყება.

მოგონებათა იმ წიგნის კანის
 გზა არ იცვლება.

გადავიწყება გმირ ამირანის
 არ შეიძლება.

ახლოა შუქთა ბინდებზე გაცვლა,
 პირის ბრუნება,

მზის ჩაქრობაზე მიმდგარი ჩასვლა
 და მოდუნება.

იგი მოქნილი ოქროს რკინებად
 დიდებით ჩადის,

ოქროს ფოთლებში მოიცქირება
 და ხიბლავს რატის.

გამოხედვაში მწუხარე ლიმილს
 მზე ბურავს თვალებს,

ნისლთ სიმსუბუქის, კლდეთა სიმძიმის/
ხსოვნა კანკალებს.
უმეორებელთ ხშირთა თმათ იმათ, კეთილად
შინაღმართაჲს
მთელი გენია,
მღელვარე შუბლზე ჩანჩქერთა წვიმად
რომ მოფენია.

XVII

ჩაქუჩო ჩემო, მედგრად დაჰკარი,
შრომა იწყება,
აგუგუნდება მთელი თაკარი
და განრისხება.
უმატე ქურას ცეცხლი, ვიდრემდე
ამისი დროა
ლითონი მივა მთლად სითეთრემდე,
რაც საჭიროა,
და გადმოიღე ქურიდან მალე,
აქციე ქაფად,
ლითონის ცეცხლი გრდემლზე გაშალე
მალე და სწრაფად.
გადმოაბრუნე იგი, დახედე,
შესძარ და შემდეგ
დაუნანებლად სჭედე და სჭედე,
უცხოოდ სჭედე!

ამ წამში ცხელი ლითონი უცდის
თავის მეომარს,
დარტყმას მოითხოვს, როგორც სიზუსტეს
თანაზომიერს.
რომ ძალა გრდემლის გაითვალწინოს,
ახსოვდეს, რომა
მას თანაბარი დარტყმა დასძინოს...
ასეა შრომა.
გამოცდილება, და ხერხი ავრეე,
ავროვებს მძივებს,
რომ ლითონისას აჩნდეს სიმაგრეს
ვით ყოველივეს.
ლითონის სახეს შკაცრად კვეთილი,
მისდევდეს გონი,
ლითონი ასე გამოქედილი †
არის ლითონი.
დაჰკარი გრდემლი არა გულჩვილი,
როს შრომა იწყო —
არ დაივიწყო ის ამირანი,
არ დაივიწყო.
შესძარ ნახშირის ფერფლი ნაფარი,
ნაცარი ტბორი,
რომ განისაზღვროს წვა თანაბარი
მიმდევნო, სწორი.
კედლების მოძრავ ალით, - მაშინვე,
უცხოვდ მფერველი,

ამოდრავე მძიმედ მქიშნავი,
 კვლავ საბერველი.
 და ნაპერწყალთა ჩინჩლიან ფრთებით,
 საამურ ფრენას,
 მიაცილებდე დროგამოშვებით
 ფიქრების დენას.
 იხედებიან თვალები ხაზად,
 ვით მოზიარე,
 არ გაუშვებენ ოცნებას არსად,
 ეგრე იარე.
 არ შეიძლება დათმობა. აგერ
 გრძნობის შემტყვევი,
 შველას მოითხოვს მიჯაჭულთ ბაგე,
 ვერ გაიქცევი.
 მოგონებანი, ეით ასიცხება
 ეჭებს უკეთესს,
 არ შეიძლება გადავიწყება...
 ცეცხლს შეუკითე!
 ძმები არიან ისევ ისინი
 და ზეცის ქვეშა,
 ესმისთ სისხლისმსმელთ ბნელი სისინი...
 შეურთე შეშა!
 ის კვლავ იგონებს მოხუცი პაპის
 ჩვეულ ზმანებას,
 ამაღელვებელ თქმულებებს, ზღაპრებს
 და გამოცანებს.

აიმ მთაშია ამ ქვეყნის გული:

დიდი ხანია,

დიდი ხანია იქ მიჯაჭული

ამირანია.

და მათ ესმოდათ იმისი კვნესა,

ვინ შიაყურა,

მან დაიფიცა—გულს შთაითვისა

და კვლავ დახურა.

რომ იხილავს მას ის ბორკილაყრილს,

და ეს მზადება,

რატის, ფიქრებში ქურაასთან დახრილს,

ერუმათება.

ცეცხლს, ცეცხლს აღევნე ნიადაგ თვალი,

ნუ მიჭრი შორად,

თანდათან უნდა ღვივოდეს ალი,

თანდათან, სწორად.

აძლიერებდეს ცეცხლს არა ხნობით,

არამედ—მარად...

მხოლოდ და მხოლოდ თანდათანობით,

თანაზიარად.

ცეცხლს გონიერად მიემსახურე,

გიჭრიდეს ღონე,

ყოველმხრივ შესძარ და გაახურე

იგი ლითონი.

ფხიზელი უნდა მომსახურება,

აწევა ღონის,

გახლენას იწვევს გადახურება
 ცხელი ლითონის.
 ზედმეტ ხერებით რკინა ფუჭდება —
 გინდ იყოს ძველი.
 ლითონი ტყდება და ნაქუჭდება —
 წუნის შემცველი.
 მარდად, ჩაქუჩო, დაარტყი ცხრილდ;
 ქვა გააფიცხე...
 ნუ გახსოვს, გულო, ის ქალიშვილი...
 გადაივიწყე.
 ალო, იფეთქე და იელვარე
 ლელვის მტარებლად,
 შენც, საბერველო, იყავ მლელვარე
 შეუწყნარებლად.
 რეკე, ჩაქუჩო, გრდემლო, შენც ბანი
 უთხარი ხშირი —
 მიჯაჭულია კლდეს ამირანი
 ის გმირთა-გმირი...
 ლითონო ცხელო, დამიმორჩილდი...
 ამხდენი ეინის,
 მზადაა ჯაქვი, ის სასახელო
 უძველეს რკინის.
 აწ ამირანის მიზანი ხდება;
 იმ ჯაქვთა მსხვერვეა
 და ბორკილთაგან თავისუფლდება...
 შრომის სუფევა...

რეკე, ჩაქუჩო, კიდითი-კიდე
 ცხოვრება ასწი,
 რკინას უჩქარე ელვარედ წითელს,
 აჯობებს ასწილ...
 რამოდენიმე თვის შემდეგ რატი,
 განუწყვეტელი
 ვარჯიშის შემდეგ, ვახდა ოსტატი
 მარჯვე მკედელი.
 იგი ნამდვილი არის მკედელი
 მრავალნი სცნობენ;
 რომ შრომაშია გამობრძმედილი
 და საქმის მცოდნე.
 ოსტატი ძველი ამაყობს მისით,
 გულ-მხნე მზადებით,
 უროს რომ გრდემლზე ურტყამს ხალისით.
 და გულდადებით.

XVIII. XIX

.

XX

და დადგა ის დღეც. მზის გარიყრავით
 გაჰქრა წყვდიადი,
 ხელთაყვანილი მიჰყავდათ ტაშით
 მგზნებარე რატი.
 ეს იყო ეხლა ვერრით დასათმი

სიციცხლის კითხვა,
ეს იყო ხალხის—მებრძოლისადმი
აღერსის სიტყვა.
გული ყველასთვის თანაბარი გზის
უსმენდა ყველას,
პირველი სიტყვა რევოლუციის
აწვდიდა შველას.
დაიძრა ხალხი მძლავრი გუგუნით
და გაემართა
დიდ მოედანზე—ზეიმი გულით
რომ გაემართა.
ხელთაყვანილის ყვავილთა მკონარ
გულს გრძნობა მოხვდა.
ქალაქი დიად, ჯერ გაუგონარ
გრივალში მოხვდა.
მიღელავდა ზღვა. და მზგავსად ზღვისად,
გულო, შენ ნახავ:
ფერს ამ დროშისას სამარადისოდ,
გზად დაისახავ.
არა პირადი იყო საშვენი
სიტყვა, არა—მე-დ,
არა საკუთარ გამასაჩენი
ხმისთვის, არამედ
საკაცობრიო გზისკენ იწვევდა
გზა აბალ არის,

ხალხის მორევზე სახეში სცემდა
აღერსი ქარის.
იძროდა ხალხი. თითქო ტიტანი
გემს ეწეოდა,
მაგრამ ამ დენას თვითონ მერანაც
ვერ ეწეოდა.
ესმოდა, რასაც სთვლიდა ხეალისად —
ჩაგვრის მიყვანა.
აღფრთოვანებამ მომავლისამ
ხელთ აიყვანა,
რომ იმავე დღეს ეგრძნო აი, ეს,
სწორედ ეს ზარა,
და მიემართა პირველსავე დღეს:
დროშები ჩქარა!
იძროდა ხალხი. ხალხი კი დევი
და ტიტანია.
იგი იგივე ბორკილ-დამმსხვრევი
ა მ ი რ ა ნ ი ა
იგი გმირია და კიდევ რამდენ
გულის სიღრმიდან
სწევს გამარჯვებებს უშორეს ზღვამდე —
ჩვენს შავი ზღვიდან.

IX.

დასასრული

თვით ვიქმ ხელითა ჩემითა
ანა წიგნისა წერასა...

შითა რუხთაველი.

ოველ გრიგალში, თუ ქარიშხალში
მედგრად დაენდე
ცხოვრების საქეს, მეტის გრძნობით,
მეტის დანდობით!

ყოველ წყველიადში მანათობელ
ცეცხლად აენტე,
ელვარე ცეცხლით, სიცოცხლით და
ახალგაზრდობით!
გაიცხოველე, მეომარო,
გულის წადილი
და ალტაცება თან დაგდევედეს
უზენაესი:
სხვაგან ნისლი და სიბნელეა —
აქ კი—ნათელი,
სხვაგან თოვლი და ყინულია,
აქ კი—მაისი!

თავგადასავლით საოცარით
შენი დაისი
თავის საყვარელ აბალგაზრდათ
მარად გიგულებს —
და იმაისებს კვლავ იმგვარად
შენი მაისი,
და თაიგულიც იმგვარადვე
ითაიგულებს...
იელვებს ოქრო შშვენიერი
რა—აღმოსავლით,
და დასავლეთით ბრინჯაოთი
დაედინება —
ოქრო ელვარებს უხვი ფერით
უხვი მოსავლით:
ოქრო ნარინჯის და თურინჯის
ქარვა—ბრწყინება.
და სილაქვარდე ვაზებისა,
ჩქეფვა მაჭარის
ოქროსფერ ღვინოდ გადაიქცევა
და ბრწყინავს იგი...
ასე დავსწერე, მეგობრებო,
„ოქრო აჭარის
ლაქვარდში“... თქვენთან, მოკრძალებით,
მომაქვს ეს წიგნი.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

I.

1. დასაწყისი	5
------------------------	---

II.

2. ვინ იყო ის?	8
3. კავკასიონის პროფილი	16
4. მზის ამოსვლა ზღვაზე	18
5. ბათუმი	20
6. რას ნიშნავს დღევანდელი დღე	30

III.

7. შრომა-მეცნიერებასთან	32
8. მოხუცი პაპა	34
9. საღამო მთების	35
10. შეხედე!	36
11. მოგზაურობა ვერცხლისფერ ბილიკით	37
12. ჩემი გულია დღეს ეს შავი ზღვა	39
13. დაუძლეველი	40
14. ოცნება აქარისწყალთან	41
15. მზის ფერადები	43
16. სანატორია	47
17. ის ადგილები	48
18. კაშკაშა მზის მზურვლებით	50
19. სიმფონია მცენარეების	51
20. სიმფონია ფესვების	52
21. შედუღება ოცნებისა და სინამდვილის	53
22. ბუნება-მოქანდაკე	54
23. ღია არ დაგრიეს კარი	55
24. მზარეფ, გეთაყვა, ცა გაქვს ისეთი	56

25. ოქროს ნავს მივსაქა-რა	86
26. ბოსტნიდან, სადაც კამა და კინძი	87
27. ცხენი	88
28. ბობოქარ ტალღებს გასცქერის	89
29. დგება შემოდგომა	66
30. სამხრეთ დაბლობზე	72
31. ქალი ღიმიონებში	73
32. სხვა ყვავილები	74
33. გასწიე ფარდები	75

IV.

34. ჩვენი ძველი დროშები	77
35. სიძველენი	79
36. თამარი ზღვის პირად	81
37. შოთა რუსთაველი ზღვის პირად	82
38. აკაკი წერეთელი შავ ზღვასთან	86

V.

39. აქარის სილაგვარდენი	91
40. გემი „დალანდი“	93
41. მაისმა ისევ შოიტანა	94
42. ისტორიული გემი	95
43. ჩემო მენავე	96
44. ქარის პირდაპირ	98
45. იალქანი დაუცხრომელი	98
46. არგონავტები ახალი დროის	99
47. ბავშვები ზღვის პირად	100
48. არ დაგავიწყდეს!	101
49. ამ სტრიქონებს ვწერ	102
50. ზღვაში გადაისვრი ბედითი ბადეს	104
51. ზღვის სიმფონია	105

52. მე ვუკვირდები ამ უძირთ ზღვას	108
53. გრიგალის შემდეგ	109
54. იპობოქტრე ცხოვრების ზღვაგ	110
55. სანთლები	112
56. ლილიან ფრთებით	113
57. გეშზე	114
58. ზღვაზე სცურავს ნაფოტივით	115
59. მიყვარს ქარიშხალი	116
60. შოადგა ნაპირს ათასი ნაფი	117
61. წყნარი ზღვა	117
62. მეოცნებე მოსვენებაზე	118
63. სად ოდესმე მეოცნებე აფრებით	118
64. შენ ზღვის პირად	119
65. თრი ზღვა შეხვდა ერთი-მეორეს	120
66. ზღვას საღამო ცდებოდა მუქი	121
67. ქალაქი წყალზე	122
68. ზღვის ზედაპირი	123
69. აინთო შეება და სითამამე	123
70. დედვას ფერადები	124
71. როგორც მენავემ ძველი სანავე	125

VI.

72. თრმოცი წლის წინ	126
-------------------------------	-----

VII.

73. ძღუელი სენი	135
---------------------------	-----

VIII.

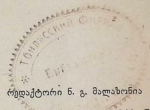
74. ხალხი—ამირანი	151
-----------------------------	-----

IX.

75. დასასრული	195
-------------------------	-----

გ-20

ნაშ/455

რედაქტორი ნ. გ. მაღაზონია

ხელმოწერილია დასაბუჭდად 1944 წ.
7 ოქტომბერს. სასტ. ფ. 6¹/₂. საავტ. ფ. 7¹/₂.
(ერთ სასტამბო ფურცელში 37.335 სასტ. ნიშ.)
დაკვ. № 2808. ტირ. 4.000. ვმ 2037.

აქარის ადგ. შრეწვ. საბკომისარიატის
სტამბა-ლითოგრაფია, ბათუმი, ლიუქსემბურგის № 22

ფანი 35 836.

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

K 12.161/1

ОБЯЗАТЕЛЬНО ПОСМОТРЕТЬ

Галактион Табидзе

ЗОЛОТО В АДЖАРСКОЙ ЛАЗУРИ

(На грузинском языке)

Госиздат Аджарской АССР
Батуми, 1944 г.